

**ONDERZOEK NAAR AANPAK VAN
HANGJONGERENPROBLEMATIEK IN
BARENDRECHT**

Fethi Demiryürek
Studentnummer: 291596
Erasmus Universiteit Rotterdam
Faculteit der Sociale Wetenschappen
Avondopleiding Bestuurskunde
Afstudeerscriptie

Naam eerste lezer: dr. Harry Daemen
Naam tweede lezer: dr. Tilly Beukenholdt
Afstudeerdatum: 14 december 2007

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
DEEL A: INLEIDING & THEORETISCHE KADER	
Hoofdstuk 1: Inleiding en Probleemstelling	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Aanleiding	7
1.3 Probleemstelling	8
1.4 Doelstelling	8
1.5 Centrale onderzoeksvraag	8
1.6 Leeswijzer	9
Hoofdstuk 2: Maatschappelijke Ontwikkelingen en Hangjongerenproblematiek	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Veiligheid	11
2.3 Individualisering	12
2.4 Sociale cohesie en tolerantie tussen mensen	13
2.5 Mobiliteit	15
2.6 Diversiteit	15
2.7 Segregatie naar leeftijd	16
2.8 Strijd om buitenruimte	16
2.8.1 Buitenruimte en rondhangen	16
2.9 Wat betekent hangjongerenoverlast?	17
2.10 Wie zijn overlastgevende jongeren?	17
2.10.1 Hinderlijke jeugdgroepen	18
2.10.2 Overlastgevende jeugdgroepen	18
2.10.3 Criminele jeugdgroepen	18
2.11 Door wie worden ze als probleemveroorzakers ervaren?	18
2.12 Samenvatting	20
Hoofdstuk 3: Theoretisch kader	22
3.1 Inleiding	22
3.2 Actoren	23
3.2.1 Het in kaart brengen van de interacties	23
3.2.2 Actoren identificatie	23
3.2.3 Het in kaart brengen van de posities van actoren	23
3.2.4 Percepties van actoren	24
3.2.5 Gezamenlijke doelen	24
3.3 Netwerkbenadering	25
3.3.1 Waarom is de netwerkbenadering gebruikelijk voor de hangjeugdproblematiek?	25
3.3.2 Netwerken	25
3.3.3 Omgeving	26
3.3.4 Kenmerken hiërarchie versus netwerk	26
3.4 Sturing binnen netwerken	28

3.4.1	Sturing	28
3.4.2	De regierol van de gemeente	28
3.5	Samenvatting	30
3.6	Deelvragen	30
Hoofdstuk 4: Onderzoeksmethode		32
4.1	Inleiding	32
4.2	Onderzoeksmethode	32
4.3	Keuze van actoren voor het interview	32
4.3.1	Interne actoren	33
4.3.2	Externe actoren	33
4.4	Geïnterviewde actoren	33
 DEEL B: RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK		
Hoofdstuk 5: Hangjeugdproblematiek in Barendrecht		36
5.1	Inleiding	36
5.2	Gemeente Barendrecht	36
5.3	Gemeentelijk beleid ten opzichte van hangjongerenoverlast	37
5.4	Hangjeugdoverleg en betrokkene partners	41
5.5	Veiligheidsrapportage van de politie	42
5.6	Samenvatting	44
Hoofdstuk 6: Onderzoek & Analyse		46
6.1	Inleiding	46
6.2	Actoren	47
6.2.1	Welke actoren zijn er rondom hangjongerenproblematiek? En welke doelen hebben ze?	47
6.2.2	Welke gemeenschappelijke doelen hebben de partijen?	51
6.2.3	Posities van actoren	52
6.2.4	Welke percepties hebben de partijen van de hangjeugdproblematiek?	52
6.3	Netwerkbenadering	55
6.3.1	Hoe zien de interactiepatronen er uit binnen dit netwerk?	55
6.3.2	Wat zijn de kenmerken van de omgeving van het hangjeugdnetwerk?	56
6.4	Sturing	59
6.4.1	Vervult de gemeente haar regierol in werkelijkheid?	59
6.4.2	Wie geeft sturing aan het netwerk rondom hangjeugdproblematiek?	64
 DEEL C: CONCLUSIES & AANBEVELINGEN		
Hoofdstuk 7: Conclusies & Aanbevelingen		67
7.1	Conclusies	67

7.1.1	Inleiding	67
7.1.2	Wie zijn de belangrijkste actoren rondom hangjeugdproblematiek?	67
7.1.3	Welke doelen hebben de partijen?	68
7.1.4	Welke percepties hebben de partijen van de hangjeugdproblematiek?	68
7.1.5	Hoe zien de interactiepatronen / processen er uit binnen dit netwerk?	68
7.1.6	Wie geeft sturing aan het netwerk rondom de hangjeugdproblematiek?	69
7.1.7	Vervult de gemeente haar regierol in werkelijkheid?	69
7.1.8	Algemene conclusie	69
	7.1.8.1 Mogelijkheden	70
	7.1.8.2 Obstakels	71
7.2	Aanbevelingen	72
	7.2.1 Aanbevelingen B&W van de gemeente Barendrecht	72
	7.2.2 Aanbevelingen algemeen	73
	Literatuurverwijzingen & overige documenten	74
Bijlage 1:	Lijst van geïnterviewde personen	75
Bijlage 2:	Vragen aan geïnterviewden	76

Voorwoord

Naar aanleiding van mijn afstudeeropdracht binnen de opleiding Bestuurskunde op de Erasmus Universiteit, schrijf ik deze scriptie. Ik heb als onderwerp ‘aanpak hangjongerenoverlast in Barendrecht’ gekozen. De reden waarom ik dit onderwerp gekozen heb en verdere uitleg erover, licht ik toe in de inleiding en in de aanleiding.

Ik zie mijn scriptie als een oogst van mijn opleiding Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Net als in het schakeljaar is het ook in het masterjaar niet makkelijk geweest om mijn studie in het algemeen en mijn scriptie in het bijzonder met mijn fulltimewerk bij Alle-r-hande Barendrecht en mijn gezin te combineren. In dit proces ben ik vooral ondersteund door mijn vrouw Gülay: Ze staat altijd klaar voor mij, heeft mij vaak thee en koekjes bezorgd, heeft mij aangemoedigd op momenten waarop mijn motivatie helemaal naar beneden zakte. Vervolgens hebben mijn kinderen, Mücahid en Kübra Nur begrip getoond voor mij, want ik was de laatste weken vaak bezig geweest met het uitwerken van de scriptie, zodat ik weinig aandacht kon geven aan hen. Hierbij wil ik eerst hen bedanken. Bedankt allemaal!

Ik heb dr. Harry Daemen bereid gevonden om mij te begeleiden. Hij heeft mij vaak tips gegeven, waardoor ik verder kon werken aan mijn scriptie. Hierbij wil ik graag dr. Daemen bedanken. Dank u wel dr. Daemen! Verder wil ik mevrouw dr. Beukenholdt bedanken die als tweede lezer een bijdrage heeft geleverd aan deze scriptie.

Fethi Demiryürek
Rotterdam, 14 november 2007

DEEL A

INLEIDING & THEORETISCH KADER

HOOFDSTUK 1
INLEIDING & PROBLEEMSTELLING

1. Inleiding en probleemstelling

1.1 Inleiding

Ik heb het thema van de afstudeeropdracht de ‘aanpak van hangjongerenproblematiek in Barendrecht’ gekozen. Dit onderwerp is actueel zowel in grote gemeenten alsook in kleine gemeenten zoals in de gemeente Barendrecht, zodat het heel veel aandacht krijgt van de politiek en van het ambtelijke apparaat van de lokale overheden. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het veiligheids- en jeugdbeleid van de gemeente Barendrecht. Hieronder staan twee alinea’s uit de beleidsstukken van de gemeente Barendrecht die een beeld geven van de situatie. Er wordt bij de titel ‘aanleiding’ verdere aandacht gegeven aan de reden waarom ik dit onderwerp gekozen heb als mijn afstudeeropdracht.

“De laatste jaren is te zien dat enerzijds het aantal hanggroepen dat voor overlast zorgt, is toegenomen en anderzijds de inwoners van Barendrecht minder van de jongeren zijn gaan accepteren. De problemen nemen daardoor toe, terwijl de tolerantie steeds verder afneemt.”¹

“Rondhangen, lawaai tot diep in de nacht, troep achterlaten, scheurende scooters ... een kleine groep jongeren zorgt voor overlast op diverse straten en pleintjes. Menige Barendrechtse inwoner is het zat en klaagt bij gemeente en politie. De afgelopen jaren heeft de gemeente op diverse plekken met politie, bewoners en jongeren gediscussieerd over oplossingen voor dit probleem. Vaak halen we daarmee de ergste pijn weg, en redden de buurt en de jongeren het verder wel. Niet iedereen stoort zich trouwens op dezelfde manier aan het "hangen". Wordt de ene bewoner stapelgek van jeugd voor de deur; de ander vindt het een veilig idee als zijn kind zich in de buurt ophoudt.”²

1.2 Aanleiding

Sinds bijna 4 jaar ben ik werkzaam als ambulant jongerenwerker bij Alle-r-hande Barendrecht, een brede welzijnsorganisatie, die sociaal-culturele en educatieve activiteiten organiseert voor de inwoners van Barendrecht. Deze stichting verricht verschillende werksoorten en het ambulant jongerenwerk is daar een onderdeel van.

Het ambulant jongerenwerk heeft verschillende functies zoals:

- het contact leggen op de straat met hangjongeren in het bijzonder en ‘gewone’ jongeren in het algemeen;
- het begeleiden van jongeren naar de volwassenheid;
- het organiseren van sportieve, educatieve en recreatieve activiteiten;
- het bemiddelen tussen buurtbewoners en hangjongeren;
- het participeren in netwerken zoals met gemeente en de politie, om hier de belangen van jongeren zo goed mogelijk te behartigen.

Vanuit mijn eigen werkervaring weet ik dat er weinig begrip voor hangjongeren is in de woonwijken, terwijl diezelfde jongeren ook inwoners van dezelfde woonwijken zijn. Er zijn te weinig geschikte jeugdcentra voor (hang)jongeren, waardoor ze elkaar op straat ontmoeten. Het ambulant jongerenwerk constateert regelmatig dat bijvoorbeeld alleen al de aanwezigheid

¹ Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2004, hoofdstuk 5 Jeugd en Veiligheid*, blz. 35

² www.barendrecht.nl, onder het kopje *jongeren*, bekeken op 5 april 2007

van jongeren op een schoolplein als een probleem wordt gezien en als overlast wordt ervaren door de inwoners. Het ambulant jongerenwerk vindt dat hangjongeren ook recht hebben op de ruimte in hun wijk en dat inwoners zich vaker toleranter zouden moeten opstellen naar jongeren.

1.3 Probleemstelling

De hangjeugdproblematiek is een actueel thema in Barendrecht; de gemeente en andere partijen zetten zich in om de problematiek te beheersen cq op te lossen. Buurtagenten, ambulant jongerenwerk, gemeente, toezichthouders en andere partijen komen structureel in het gemeentehuis bij elkaar om hangjeugdproblematiek te bespreken. Wanneer het om de wijkveiligheid gaat, dan staan hangjongeren meestal hoog op de agenda. In verschillende platforms klagen buurtbewoners over hangjongeren. Ze hebben last van hangjongeren die problemen veroorzaken in de woonwijken, winkelcentra, schoolpleinen etc. Ze vinden dat hangjongeren verschillende problemen zoals geluidsoverlast, milieuvervuiling, (non)verbaal geweld etc. veroorzaken. Daardoor voelen ze zich machteloos en bellen vaak naar de gemeente of naar de politie die zich ook vaak machteloos voelen. Het is niet altijd wettelijk mogelijk om jongeren weg te sturen van de openbare ruimte, zonder dat daar een juridisch kader voor is. Aan de andere kant vinden het ambulant jongerenwerk en jongeren dat het ook vaak voor komt dat alleen de aanwezigheid van hangjongeren als een probleem wordt ervaren door de buurtbewoners.

Zoals hierboven vermeld is, zijn er problemen en zijn er verschillende partijen met uiteenlopende ideeën en belangen. Het is dan de vraag hoe deze problemen op dit moment aangepakt worden en hoe dat in de toekomst aangepakt kan worden.

1.4 Doelstelling

Door middel van dit onderzoek worden in deze scriptie de percepties van de partijen rondom de hangjeugd problematiek geanalyseerd en verklaard vanuit een bestuurskundig perspectief. Verder worden er conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan die kunnen bijdragen bij de aanpak van hangjeugd problematiek.

1.5 Centrale onderzoeksvraag

Vanuit de media en het jeugdbeleid van de gemeente Barendrecht blijkt dat er problemen zijn die veroorzaakt worden door zogenaamde 'hangjongeren' (het ambulant jongerenwerk heeft hier kanttekeningen bij die toegelicht zijn hierboven). Ze veroorzaken bijvoorbeeld geluidsoverlast, laten lege blikjes achter, schelden mensen uit, maken ruzie met elkaar, verrichten vernielingen en plegen diefstal. De gemeente Barendrecht vindt het onacceptabel en wil deze situatie veranderen. Zoals bekend, is veiligheid één van de kerntaken van de lokale overheid. Inwoners eisen van de lokale overheden de veiligheid van hun burgers te maximaliseren. Lokale overheden zijn er niet alleen om de veiligheid van burgers te bewaken. Zij werken met verschillende partijen. Op het gebied van wijkveiligheid zijn er veel actoren die hierbij betrokken zijn. Elk met eigen belangen, waarden en normen, die soms tegenstrijdig zijn en soms overeenkomen. Er zijn ook meningsverschillen over de definitie en aanpak van hangjongeren.

Op grond van de bovenstaande constatering wil ik de centrale onderzoeksvraag formuleren voor deze scriptie. De centrale onderzoeksvraag is als volgt:

Welke percepties hebben de actoren, betrokkenen van de hangjongeren problematiek in Barendrecht? Welke mogelijkheden of obstakels voor een samenhangende aanpak zijn op grond van deze percepties te verwachten? En welke rol speelt de gemeente in de aanpak van deze problematiek?

1.6 Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk van deze scriptie wordt stilgestaan bij de probleemstelling en de centrale vraag van deze scriptie. In het tweede hoofdstuk ga ik in op de maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op het ontstaan van de hangjongeren problematiek. In het derde hoofdstuk wordt het theoretisch kader neergezet dat toegepast wordt in het praktijkgedeelte van deze scriptie. Vervolgens wordt de onderzoeksmethode in het vierde hoofdstuk toegelicht. Daarna geef ik aandacht aan het jeugdveiligheidsbeleid in de gemeente Barendrecht in het vijfde hoofdstuk, waarin ook de hangjeugdproblematiek een onderwerp is. Ik analyseer de onderzoeksgegevens in het zesde hoofdstuk, in het praktijkgedeelte van deze scriptie. Dat wordt geanalyseerd aan de hand van het gekozen theoretische kader. In het laatste hoofdstuk; hoofdstuk zeven trek ik conclusies en doe ik aanbevelingen.

HOOFDSTUK 2
MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN &
HANGJONGERENPROBLEMATIEK

2. Maatschappelijke Ontwikkelingen & Hangjongerenproblematiek

2.1 Inleiding

Allerlei mondiale, landelijke en plaatselijke ontwikkelingen hebben effecten op de samenleving, soms positief, soms negatief. De problematiek rondom hangjongeren is hier een goed voorbeeld van. Hangjongeren horen ook bij de maatschappij en de problematiek hieromtrent is een resultaat van verschillende ontwikkelingen in de maatschappij.

Hieronder wordt stilgestaan bij een aantal ontwikkelingen welke van invloed zijn geweest op normen en waarden van mensen en op het omgaan van mensen met elkaar en met de omgeving. In dit hoofdstuk wordt er in eerste instantie het populaire onderwerp ‘veiligheid’ ten opzichte van de hangjongeren kort geanalyseerd. Daarna wordt er stilgestaan bij ‘individualisering’. Wat houdt dat in? En waar leidt individualisering naar toe? Welke maatschappelijke problemen zijn daar de resultaten van? Vervolgens krijgt het onderwerp ‘sociale cohesie en tolerantie’ aandacht. Ten vierde wordt er gekeken naar de resultaten van de mobiliteit ten opzichte van hangjongerenproblematiek. Vervolgens passeren de volgende onderwerpen de revue: diversiteit, segregatie naar leeftijd, strijd om buitenruimte. Na het formuleren van de probleemstelling in het eerste hoofdstuk en de macro- maatschappelijke ontwikkelingen in dit hoofdstuk, zullen de belangrijkste begrippen rondom hangjongeren problematiek worden gedefinieerd. Dat is belangrijk voor de volgende hoofdstukken, namelijk voor het theoretische kader en voor de empirische analyse van deze scriptie, want er zijn verschillende definities en meningen van begrippen rondom hangjongeren. Daarna wordt de hangjongeren problematiek in Barendrecht globaal in kaart gebracht. Hierbij staan de volgende vragen centraal “Door wie worden ze als probleemveroorzakers ervaren?” “Wat is de stand van zaken rondom hangjongeren overlast?” En “Wat heeft de gemeente Barendrecht tot nu toe gedaan om deze problematiek aan te pakken?”. In het empirische hoofdstuk van deze scriptie zal dieper worden ingegaan op de problematiek.

2.2 Veiligheid

Bij het veiligheidsvraagstuk zijn bepaalde gebeurtenissen van invloed geweest op de beleidvorming rondom veiligheid van de centrale en lokale overheden. Het gaat dan om: aanslagen op 11 september 2001 in de Verenigde Staten, de moord op Theo van Gogh, de moord op Pim Fortuyn en de aanslagen in Londen, Madrid en in Istanboel. Deze gebeurtenissen hebben heel veel onrust gebracht in de wereld en ook in de Nederlandse samenleving.

In Nederland hebben de centrale en de lokale overheden de veiligheid bovenaan de agenda gezet. Bijvoorbeeld: het Ministerie van Justitie heeft in 2002 het programma ‘naar een veiligere samenleving’ gepubliceerd, waarin ‘lik op stuk beleid’ de aandacht krijgt. “Nog in 2003 worden gerichte opsporing en een lik op stuk beleid ten aanzien van jeugdige veelplegers en harde kernjongeren, geconcentreerd op bekende plaatsen en bekende daders, ontwikkeld.”³ Geconcludeerd kan worden, dat het ministerie van mening is dat de veelplegers en harde kernjongeren⁴ hard en snel aangepakt moeten worden.

³Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Naar een veiliger samenleving*, oktober 2002, blz. 35

Wat het aanpakken van de hangjongeren betreft zijn er overeenkomsten tussen het beleid van de centrale overheid en de lokale overheden. Op lokaal niveau zijn er ook veel mensen die denken over de hardere aanpak van de hangjongeren. “Jongerenoverlast behoort langzamerhand tot de kernthema’s van lokaal leefbaarheids- en veiligheidsbeleid. Een veelgebruikte oplossingsrichting bij overlast door jongeren is handhaving van de regels en vormen van repressie als wegsturen, bekeuren en zo nodig straf opleggen”.⁵ Burgers voelen zich niet veilig. Het gebeurt vaak ook dat er geen verschil wordt gemaakt tussen hangjongeren, die echt problemen veroorzaken en jongeren die hun vrije tijd op straat op een gezellige manier doorbrengen. Wanneer er bijvoorbeeld op de hoek van een straat een paar jongeren met elkaar staan te praten, wordt dit soms door buurtbewoners als een probleem ervaren. Doordat er soms vernielingen en bedreigingen plaatsvinden, associëren mensen elke groep jongeren met probleemjongeren.

2.3 Individualisering

“In de geschiedenis hebben bepaalde gebeurtenissen het individualisme veroorzaakt of het proces naar individualisering versneld. Met name processen zoals de ontzuiling van de jaren zestig en zeventig en de ineenstorting van het communisme in Rusland en in andere landen aan het einde van de jaren tachtig. De voorkeuren en de maatschappelijke oriëntatie van mensen worden veel minder bepaald door de ideologische gekleurde maatschappelijke verbanden, waarvan de burger deel uitmaakt. De maatschappelijke oriëntatie wordt bepaald door zijn of haar eigen behoeften en voorkeuren”.⁶ Omdat mensen meer keuzevrijheid hebben dan vroeger, bepalen ze meer zelf wat ze willen doen en wanneer. In principe is er niets mis mee, maar omdat mensen meer keuzevrijheid hebben, zijn ze ook in toenemende mate verantwoordelijk voor hun daden en leven. Wanneer mensen niet in staat zijn daarmee om te gaan, dan betekent het dat men problemen kan veroorzaken in zijn (in)directe omgeving. Hierbij valt te denken aan hangjongeren die niet altijd in staat zijn om te gaan met hun buurt en buurtbewoners.

In onze huidige maatschappij is het een feit dat burgers mondiger zijn geworden dan vroeger tegenover de overheidsinstellingen: ze willen betrokken worden bij de beslissingen van de centrale en lokale overheden die hen raken. Aan de andere kant hebben ze de neiging om zelf geen verantwoordelijkheid te nemen als het om bijvoorbeeld wijkveiligheid gaat. Dat is ook terug te zien bij de hangjongerenoverlast. Burgers hebben vaak de neiging om de politie of de gemeente te bellen, wanneer ze last hebben van hangjongeren die op straat hangen. Als de gemeente hen vraagt of ze mee willen werken met de aanpak van deze problematiek, dan zijn ze daar meestal niet bereid toe.

“Individualisme daagt collectieve waarden en normen uit en dit heeft gevolgen voor de wijze waarop mensen en groepen waarde hechten aan sociale cohesie ofwel maatschappelijke binding. Individualisering beïnvloedt processen van sociale in- en uitsluiting van bepaalde groepen mensen”.⁷ Bijvoorbeeld: de rolverdeling binnen het gezin is anders dan vroeger. Op dit moment bestaan veel gezinnen uit tweeverdieners. Hierdoor houden ouders minder tijd

⁴ Harde kernjongeren: jongeren die met de politie vaak in aanraking zijn gekomen. Dat is een bekend begrip binnen het jongerenwerk

⁵Gherie Ter Steege, *Generaties in Conflict*, Utrecht: NIZW, 2003, blz. 19

⁶ Victor Bekkers, Mirian Lips en Arre Zuurmond, *ICT en Openbaarbestuur*, Utrecht: Lemma 2005, blz. 23

⁷ Victor Bekkers, Mirian Lips en Arre Zuurmond, *ICT en Openbaarbestuur*, Utrecht: Lemma 2005, blz. 24

over voor de opvoeding van hun kinderen. De opvoedingstaak van ouders wordt vaak overgenomen door andere actoren zoals kinderopvangcentra, buurthuizen en ook de “straat”. Tieners en jongeren van gezinnen met twee inkomens gaan vaak de straat op, omdat ze thuis vaak niemand hebben met wie ze hun vrije tijd kunnen besteden. Maar ook wanneer ouders vaker thuis zouden zijn, willen veel jongeren in deze fase helemaal geen tijd met hun ouders spenderen. Kortom: de greep van ouders op hun kinderen lijkt te zijn verzwakt.

“Ook het maatschappelijke proces van sociale controle wordt door de ontwikkeling van individualisering uitgedaagd, niet alleen binnen het private maar ook binnen het publieke domein. Dit heeft weer gevolgen voor de ontwikkeling van verschillende soorten van criminaliteit onder bepaalde bevolkingsgroepen als ook voor de veiligheidsbeleving van burgers. Cameratoezicht- zowel in uitgaansgebieden als op wegen – wordt in dit verband gebruikt om de sociale controle te versterken, wat op haar beurt weer gevolgen heeft voor de bescherming van privacy in het publieke domein”.⁸ Dit is ook herkenbaar bij hangjongerenproblematiek. In de openbare ruimte is sociale controle vaak afwezig. Iedereen is bezig met zichzelf en mensen durven jongeren niet aan te spreken. Wanneer er onregelmatigheden zijn, die veroorzaakt worden door hangjongeren, dan weten mensen de politie en het gemeentehuis snel te vinden. Ze willen zelf geen verantwoordelijkheid nemen om de onregelmatigheden aan te pakken. Hangjongeren worden in de openbare ruimte bijna nooit aangesproken door buurtbewoners, want buurtbewoners vinden het eng en vinden dat het de taak van de politie en de gemeente is. Mensen hebben hoge verwachtingen van de overheidsorganisaties, die dit soort problemen echter niet alleen kunnen oplossen.

Niet alleen de ontzuiling heeft het individualisme veroorzaakt, maar ook met de komst van welvaart is het individualisme toegenomen. Doordat meer vrouwen zijn gaan werken en er sociale uitkeringen bestaan, zijn mensen in hun relaties minder afhankelijk van elkaar geworden dan voorheen.

2.4 Sociale cohesie en tolerantie tussen mensen

Sociale cohesie is belangrijk voor de leefbaarheid en woonbaarheid van de woonwijken. Op lokaal niveau houdt de sociale cohesie in dat mensen zich betrokken voelen bij hun medebewoners en omgeving. “In sommige buurten, wijken en dorpen is er gebrek aan sociale infrastructuur en gebrek aan sociale cohesie, waardoor mensen zich onveilig, eenzaam, niet serieus genomen of overbodig voelen en onverschillig worden voor wat er om hen heen gebeurt. Verder is er ook vaak sprake van gebrek aan tolerantie en respect tussen verschillende leeftijdsgroepen en culturen, die met elkaar de buurt moeten delen, maar weinig met elkaar omgaan als gevolg van stereotiepe beeldvorming”.⁹ Het laatste wordt vooral veroorzaakt door de aparte sociale infrastructuur voor de verschillende leeftijdscategorieën: jongerenactiviteiten voor jongeren, bingo voor ouderen, opvanghuizen voor ouderen, opvanghuizen voor jongeren, Jongeren Ontmoeting Plaats (JOP) etc.

De zwakkere sociale cohesie in de wijk en het gebrek aan tolerantie zorgen er voor dat de afstand tussen jongeren en buurtbewoners nog groter wordt. Er zijn verschillende oorzaken van zwakkere sociale cohesie in de wijk. Wij kunnen bijvoorbeeld de tweeverdieners als een

⁸ Victor Bekkers, Mirian Lips en Arre Zuurmond, *ICT en Openbaarbestuur*, Utrecht: Lemma 2005, blz. 24 en 25

⁹ Kees Penninx, *De buurt voor alle leeftijden*, Utrecht: NIZW 1999, blz. 16

oorzaak van de zwakkere sociale cohesie noemen. Wanneer er veel tweeverdieners zijn in een woonwijk, dan betekent dat ze overdag afwezig zullen zijn van hun huis en van hun buurt, zodat ze weinig tijd zullen hebben om met andere burens contact te hebben. Ze komen 's avonds thuis en ze zijn vaak moe of ze hebben andere bezigheden, waardoor ze niet toekomen aan contact met burens.

De zwakke sociale cohesie is zichtbaar in Barendrecht- Carnisselande. Barendrecht- Carnisselande is een vinexlocatie waar mensen vanuit andere steden komen wonen die elkaar niet of nauwelijks leren kennen. Er is bijna geen binding tussen deze mensen, waardoor er weinig tot geen sociale cohesie ontstaat in deze woonwijken. Het duurt lang voordat mensen zich thuisvoelen in de wijk. Dat geldt ook voor jongeren. Jongeren proberen op straat nieuwe vrienden te vinden. Wanneer ze eenmaal vrienden gevonden hebben, dan zijn ze vaak buiten, na schooltijd.

De mate van tolerantie is ook een belangrijk aspect in de relatie tussen mensen. Tolerantie houdt in dat je respect toont voor anderen. Anderen zijn mensen die anders denken, zich anders kleden, anders geloven dan jij of een andere huidskleur hebben. De nationale en internationale gebeurtenissen zoals op de moorden op Pim Fortuyn en Theo van Gogh of de aanslagen van 11 september 2001, hebben een negatieve invloed gehad op het gedrag en de gevoelens van mensen voor de 'anderen'. Als er een groep Marokkaanse jongeren rondloopt, dan wordt deze met scheve ogen aangekeken door buurtbewoners. Kortom, mensen zijn intoleranter geworden naar anderen, maar vooral naar allochtonen. Dat is herkenbaar op straat.

Er zijn ook tegenstellingen in belangen die niet ten goede komen aan de sociale cohesie in de woonwijken. Deze tegenstellingen in belangen worden verdeeld in twee groepen tegenstellingen, zowel materieel als immaterieel. "Materieel omdat jongeren graag op plekken komen waar ze zo comfortabel en sfeervol mogelijk ongedwongen bij elkaar kunnen zijn en zich uit kunnen leven. Dat zijn doorgaans publiek en semi-publieke ruimtes, doorgangen en verbindingen die ouderen juist vrij toegankelijk en begaanbaar voor zichzelf willen houden. In de stedenbouw wordt bij de inrichting van de buitenruimte weinig rekening gehouden met opgroeiende jongeren. Hangplekken zijn moeilijk te plaatsen achteraf en nemen de strijd om de buitenruimte ook nooit helemaal weg."¹⁰ Dit is te herkennen in Barendrecht- Carnisselande. In Carnisselande wonen veel gezinnen met jonge kinderen, zodat vanuit de stedenbouw rekening is gehouden met de wensen van hen: er zijn speelplekken gecreëerd voor de kinderen, terwijl jongeren heel weinig speel- en hangplekken hebben, zodat jongeren hangen of spelen op de plekken die niet voor hen bestemd zijn. Dit laatste brengt spanningen met zich mee tussen buurtbewoners en jongeren en tussen jongeren en de wijkpolitie die verantwoordelijk is voor de wijkveiligheid.

"Immaterieel gezien zijn de tegenstrijdige belangen van ouderen en jongeren vrijwel altijd gekoppeld aan de positie die de groepen in de buurtsamenleving innemen en waar zij rechten aan menen en kunnen verbinden: blijvers en nieuwkomers, autochtonen en allochtonen, ouderen en jongeren. Beide groepen houden scherp in de gaten of die positie wel wordt bevestigd en of er wel voldoende recht aan wordt gedaan door de sociale omgeving en door

¹⁰ Noorda, J. en Veenbaas R., *Hangplekken, een nieuwe rage? Handleiding voor jongerenontmoetingsplaatsen en jeugdbeleid*. Amsterdam: VU, 2000

de gemeente en instellingen.”¹¹ Het ambulante jongerenwerk en jongeren zijn van mening dat volwassenen de regels bepalen die ook jongeren aangaan, terwijl er niet genoeg naar jongeren geluisterd wordt. Kort gezegd; volwassenen denken, bepalen en jongeren doen. Volwassenen denken vaak dat jongeren zich regelmatig misdragen. Denk maar aan hangjongeren, tienermoeders, Marokkaanse jongeren in grote steden zoals in Amsterdam. Er wordt vaak ‘over’ jongeren gesproken, niet ‘met’ jongeren, zodat hangjongeren zich verzetten tegen de gevestigde orde van ‘volwassenen’.

2.5 Mobiliteit

Aan de ene kant maakt het openbare vervoer; tram, trein, metro en bussen het mogelijk dat jongeren hun vrije tijd ver van hun huizen kunnen door brengen. “Vroeger zochten en vonden mensen hun vertier dichtbij in het café op de hoek, in de sportvereniging van de buurt of in het wijkgebouw. Tegenwoordig zijn zeker in de steden de meeste jongeren veel mobieler en op de stadscentra georiënteerd. De laatste jaren heeft de studentenjaarkaart van de Nederlandse Spoorwegen daar een pikant verschijnsel aan toegevoegd: studenten die naar elders sporen voor een avondje uit”.¹² Hierbij valt te denken aan jongeren die in de weekenden vanuit Barendrecht naar de grote steden zoals Rotterdam en Amsterdam gaan om hun vrije tijd door te brengen. In Barendrecht zijn er weinig uitgaansmogelijkheden voor jongeren, zodat vooral jongeren vanaf 16 jaar in het weekend naar uitganggelegenheden in grote steden gaan.

Aan de andere kant leidt dezelfde mobiliteit tot overlast. In Barendrecht- Carnisselande is er een winkelcentrum, genaamd Carnisse Veste waar vooral na schooltijd en in het weekend heel veel jongeren vanuit Rotterdam komen hangen. Dat is vooral mogelijk gemaakt door de komst van tram-plus. Tramplus is een tramverbinding van het RET tussen Rotterdam en Barendrecht- Carnisselande. Omdat die jongens onbekend zijn in deze omgeving, geeft dit ook gelegenheid om de regels te overtreden. Het gebeurt ook dat jongeren bewust onbekende plekken kiezen om te hangen. Jongeren maken ook gebruik van bekende plekken, zoals het winkelcentrum Carnisse Veste als startpunt voor uitgaan in het weekend of als afspreekpunt.

2.6 Diversiteit

“Diversiteit is een sleutelwoord in een geïndividualiseerde, pluriforme samenleving. Mensen verschillen in generatie, levensfase, cultuur, geslacht, opleiding, levenservaring, enzovoort. Verschillen kunnen contacten belemmeren, maar ook worden benut om nieuwe contacten te stimuleren”.¹³ Er zijn verschillen in generaties, die als gevolg hebben dat er bijvoorbeeld ook verschillen zijn in de vrijetijdsbesteding. Te denken valt aan het volgende; ouderen besteden hun vrije tijd meestal binnen locaties met oudere mensen en jongeren besteden bijvoorbeeld hun vrije tijd op een sportschool, jongerenvereniging, café, bar, disco, buiten etc. Jongeren zijn vaak fysiek actiever dan ouderen. Niet alleen leeftijd, maar ook bijvoorbeeld opleiding speelt een grote rol in het vrijetijdsbestedinggedrag van zowel jongeren als ouderen. Het jongerenwerk heeft de ervaring dat jongeren van het VMBO meer vrije tijd hebben dan

¹¹ Noorda, J. en Veenbaas, R., *Hangplekken, een nieuwe rage? Handleiding voor jongerenontmoetingsplaatsen en jeugdbeleid*. Amsterdam: VU, 2000

¹² Bernard, Y., *Het gebruik van de vrijetijd*, Uit: Dieleman, A.J., (red), *Jeugd in meervoud*, De Tijdstroom Heerlen, 1993, blz.188 t/m 210

¹³ Kees Penninx, *De buurt voor alle leeftijden*, Utrecht: NIZW 1999, blz. 67

HAVO / VWO- leerlingen. Dat komt omdat VMBO- leerlingen minder huiswerk krijgen dan de andere vormen van onderwijs. Vervolgens kun je constateren dat VMBO- leerlingen meer dan HAVO / VWO leerlingen buiten, op de hangplaatsen zijn te vinden

2.7 Segregatie naar leeftijd

Segregatie houdt in dat er een ruimtelijke scheiding ontstaat tussen de leeftijdscategorieën. Bijvoorbeeld, jongeren hebben eigen voorzieningen zoals jongerencentra en ouderen hebben eigen plekken in de buurthuizen. Zoals hierboven al onder de titel ‘Sociale cohesie en tolerantie tussen mensen’ aangegeven is, gaat het ten koste van de sociale cohesie. In Nederland is er sprake van sociale segregatie. “(...) zoals apart onderwijs en aparte voorzieningen voor opvang, zorg en recreatie voor jong en oud. Onbedoeld werkt daar ook de sociale sector mee aan de fysieke en sociale scheiding van generaties: er is een jongerencentrum voor de jongeren en een dienstcentrum voor de ouderen. Beide worden gerund door gespecialiseerde beroepskrachten. In het buurthuis wordt zorgvuldig bewaakt dat jong en oud niet te veel last van elkaar hebben”.¹⁴ De ene maatschappelijke ontwikkeling of probleem veroorzaakt het andere. Een van de oorzaken van segregatie is dat bepaalde maatschappelijke groeperingen vanwege hun smaak, keuze, behoeften en wensen een specifieke aanpak eisen vanuit de professionele organisaties. In de praktijk is het zichtbaar dat er in Barendrecht organisaties zijn voor bepaalde doelgroepen, die onderling ook bijna nooit contact met elkaar hebben. Hierbij valt te denken aan het jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht en het ouderenwerk Barendrecht.

2.8 Strijd om buitenruimte

In Nederland is elke vierkante meter heel belangrijk. De verschillende macro sociale en economische ontwikkelingen zorgen ervoor dat de publieke ruimte nog schaarser wordt voor burgers, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar kinderen en jongeren kunnen spelen. De schaarse publieke ruimte wordt benut door heel veel actoren zoals kinderen, jongeren, volwassenen, junkies etc. Deze partijen hechten heel veel waarde aan de openbare ruimte en ze vechten vaak ook om de openbare ruimte, want hun belangen binnen de openbare ruimte komen niet altijd overeen. Bijvoorbeeld: oudere mensen willen rusten in de openbare ruimte, terwijl jongeren er juist actief willen zijn.

2.8.1 Buitenruimte en ‘rondhangen’

De straat wordt gebruikt voor verschillende doeleinden door verschillende mensen en groepen. Bijvoorbeeld: straatverkopers proberen op straat hun brood te verdienen, terwijl jongeren zich op straat willen vermaken.

In de bestuurskunde wordt de buitenruimte als ‘openbare ruimte of publieke ruimte’ benoemd. “De publieke ruimte is de openbare weg, het gebied dat van iedereen is. Het private domein in daartegen eigendom van een persoon of rechtspersoon”.¹⁵ Centrale en lokale overheden zijn verantwoordelijk voor het toezicht, de orde en het beheer van buitenruimtes. In principe is de openbare ruimte toegankelijk voor de burgers om te lopen, hangen, sporten etc. De lokale overheden mogen bepaalde plekken in de openbare ruimte verbieden voor bepaalde groeperingen of bepaalde doeleinden, wanneer het voor redenen zoals bijvoorbeeld

¹⁴ Kees Penninx, *De buurt voor alle leeftijden*, Utrecht: NIZW 1999, blz. 48, 49

¹⁵ Gherie Ter Steege, *Generaties in Conflict*, Utrecht: NIZW, 2003, blz.12

“veiligheid” noodzakelijk word geacht. De gemeenteraad kan bijvoorbeeld een schoolplein verbieden voor hangjongeren. In de praktijk hebben overheden niet snel de neiging om het gebruik van openbare ruimtes te verbieden voor bepaalde groepen, want dat komt niet ten goede voor het benutten van deze plekken en leidt ook niet tot verbetering van bijvoorbeeld de communicatie tussen jongeren en buurtbewoners. Er wordt van alles gedaan om de problemen tussen leeftijdsgroepen op een positieve manier op te lossen.

In Nederland zijn er verschillende beelden over de groep die rondhangt. Wanneer wij naar de media kijken, dan zien we dat vaak het beeld wordt geschetst dat met name allochtone jongeren rondhangen in de grote steden, terwijl dit beeld niet altijd klopt. Zowel de buurtbewoners en bestuurders van de grote steden als de kleine steden zoals Barendrecht, waar weinig allochtonen wonen, worstelen met hangjongerenproblematiek. Het ambulante jongerenwerk is ervan overtuigd dat het hangen niet gebonden is aan de nationaliteit van jongeren. Het is wel gebonden aan bepaalde jongerenculturen, leeftijd, opleiding etc.

Er zijn verschillende meningen over het rondhangen op straat, ook onder jongeren zelf. “De straat als plaats van ontmoeting en rondhangen heeft voor een deel van de jongeren iets minderwaardigs. Bij veel scholieren fungeert ze volgens Ter Bogt zelfs als een nieuw taboe. Te moeten rondhangen op straat bewijst dat je in minder goede doen bent. Veel scholieren en werkende jongeren vermijden dit dan ook. De straat, winkelcentra en goedkope cafetaria’s worden zo in de grote stadscentra verblijfplaatsen voor de moderne onderklasse jeugd die weinig tot niets te besteden heeft: allochtone of werkloze jongeren, spijbelaars, zwerfjongeren, drugsgebruikers, kleine criminelen en dergelijke. Voor jongeren uit andere culturen heeft de straat overigens vaak een andere betekenis; ze is dan juist voor mannen een gewaardeerde ontmoetingsplek”.¹⁶ Voor een aantal jongeren betekent het ook echter een plek waar ze vrij zijn, zonder door grenzen vanuit thuis te kunnen 'chillen'.¹⁷

2.9 Wat betekent ‘hangjongerenoverlast’?

In de communicatie tussen de medemens en omgeving zijn er verschillen tussen de leeftijdscategorieën. Jongeren gedragen zich anders dan ouderen; jongeren zijn sneller en directer dan ouderen. Ze zijn minder voorzichtig met hun uitspraken dan volwassenen. Hierbij is de vraag wat wij als overlast op straat kunnen ervaren en wat niet. “Een strikte definitie van overlast is niet te geven. Omdat die niet alleen door burgers, maar ook door politie en justitie de laatste decennia steeds wordt opgerekt. Met het gebruik van termen als ‘jongerenoverlast’ of ‘overlast door gewelddadige jongeren’ volgen wij de maatschappelijke werkelijkheid van nu en bedoelen we niet alleen lawaai, in groepen rondhangen, drank- en drugsgebruik, baldadigheid en vernielingen, maar ook onfatsoenlijk en intimiderend gedrag en verbaal geweld als schelden en beledigingen uiten”.¹⁸

2.10 Wie zijn ‘overlastgevende jongeren’?

Er zijn verschillende categoriseringingen van jongeren die problemen veroorzaken. Deze jongeren zijn meestal tussen 12 en 21 jaar. Hierbij kunnen wij gebruik maken van de

¹⁶ Reader Hogeschool Rotterdam, *Jongerenonderzoek* 1998, Uit: Ter Bogt, blz. 167

¹⁷ ‘Chillen’ is een woord dat gebruikt wordt door hangjongeren. Chillen betekent rondhangen op straat.

¹⁸ Gherie Ter Steege, *Generaties in Conflict*, Utrecht: NIZW, 2003, blz.11

categorisering van BEKE¹⁹ met betrekking tot overlastgevende groepen. “Over wie en waarover gaat het? In beleidskringen over jeugd en veiligheid onderscheidt men 3 typen jeugdgroepen met oplopend probleemgedrag”.²⁰

2.10.1 Hinderlijke jeugdgroepen

“Jongeren die in de buurt rondhangen, teveel lawaai maken en zich niet zoveel aantrekken van de omgeving. De jongeren lokken wel eens kleine schermutselingen uit en maken zich schuldig aan kleine vernielingen (vaak straatmeubilair). Deze jongeren zijn vaak nog gevoelig voor een autoriteit”.²¹ Het ambulante jongerenwerk van Alle-r-hande is van mening dat deze groep nog aanspreekbaar en corrigeerbaar is: deze jongeren zijn tussen 12 en 16 jaar oud en zijn meestal VMBO scholieren. Ze besteden hun vrije tijd buiten en werken te weinig aan hun huiswerk, omdat ze weinig huiswerk krijgen.

2.10.2 Overlastgevende jeugdgroepen

“Jongeren zijn nadrukkelijker aanwezig. Zij kunnen af en toe provoceren en omstanders lastig vallen. Zij plegen regelmatig vernielingen en zijn moeilijker te corrigeren”.²² Deze groep is agressiever dan de hinderlijke groep. Ze zijn meestal tussen 14 en 18 jaar oud. Het ambulante jongerenwerk beschouwt deze groep als haar klanten. Ze zijn wel moeilijk te begeleiden en moeilijk op het goede pad te zetten, maar het is niet onmogelijk. Om deze groep te begeleiden moeten er meer aandacht en tijd gegeven worden dan de eerste groep.

2.10.3 Criminele jeugdgroepen

“Plegen regelmatig ernstigere feiten voor financieel gewin. Ze zijn dan ook al vaker met de politie in aanraking gekomen en schrikken ook niet terug voor het gebruik van geweld”.²³ Het ambulante jongerenwerk van Alle-r-hande en landelijke jongerenwerk organisaties zien deze groep als moeilijk te begeleiden met de huidige instrumenten, want het jongerenwerk werkt op vrijwillige basis, terwijl deze groep niet meer op vrijwillige basis te begeleiden is. Hiervoor moeten er justitiële maatregelen getroffen worden. Het jongerenwerk is dan bereid i.s.m. andere organisaties mee te werken bij het begeleiden van deze groep.

2.11 Door wie worden ze als probleemveroorzakers ervaren?

Hangjongeren hangen meestal rond op schoolpleinen, bij winkelcentra, in portieken etc. Wanneer de problematiek op schoolpleinen plaatsvindt, zijn de spelende kinderen op hetzelfde plein daar meestal de dupe van. De aanwezigheid van jongeren op een schoolplein betekent dat kinderen niet meer op hun gemak kunnen spelen. Dat komt, omdat er te weinig ruimte overblijft voor hen en vaak worden ze door oudere jongeren weggestuurd. Als de problematiek bij winkelcentra plaatsvindt, hebben vooral winkeliers en voorbijgangers daar

¹⁹ Het is de naam van de methodiek die m.b.t. jeugd en veiligheid wordt hanteert om jeugdgroepen te categoriseren.

²⁰ Gemeente Barendrecht, *Jeugdagenda 2005-2006 Gemeente Barendrecht*, blz. 21. Uit: Beke, Ferwedra, van Wijk, *Jeugdcriminaliteit en groepsverband ontrafelt*, Amsterdam: SWP, 2000

²¹ Gemeente Barendrecht, *Jeugdagenda 2005-2006 Gemeente Barendrecht*, blz. 21. Uit: Beke, Ferwedra, van Wijk, *Jeugdcriminaliteit en groepsverband ontrafelt*, Amsterdam: SWP, 2000

²² Gemeente Barendrecht, *Jeugdagenda 2005-2006 Gemeente Barendrecht*, blz. 21. Uit: Beke, Ferwedra, van Wijk, *Jeugdcriminaliteit en groepsverband ontrafelt*, Amsterdam: SWP, 2000

²³ Gemeente Barendrecht, *Jeugdagenda 2005-2006 Gemeente Barendrecht*, blz. 21. Uit: Beke, Ferwedra, van Wijk, *Jeugdcriminaliteit en groepsverband ontrafelt*, Amsterdam: SWP, 2000

last van; vanwege de aanwezigheid van jongeren kunnen klanten wegblijven, zodat het kan leiden tot een lagere omzet voor de winkeliers. Het komt ook vaak voor dat jongeren in portieken rondhangen als het weer koud is. Ze hangen bij de ingangen van de portieken, laten lege bier- en drankblikjes achter, spugen op de grond en op de muren. Hierbij vervuilen ze het milieu en krijgen ze ruzie met de inwoners van de desbetreffende portiek. Wat dit betreft hebben de inwoners van desbetreffende portieken, woningbouwverenigingen en woningbouwcorporaties er last van. Inwoners bellen naar de politie of naar de woningbouwvereniging voor de milieuoverlast of voor de geluidsoverlast.

De politie worstelt vaak met de hangjeugdproblematiek. De boze inwoners die last hebben van hangjongeren bellen gelijk de politie. Inwoners verwachten van de politie dat deze optreedt en de jongeren wegstuurt. In de praktijk is het niet zo makkelijk, want in principe is het rondhangen geen strafbaar feit, zodat de politie hangjongeren niet weg kan sturen. Wanneer de politie jongeren van de ene plek wegstuurt, dan gaan jongeren op een andere plek staan. Hierbij is de problematiek niet opgelost, maar is het verplaatst.

Het wordt ook als een probleem ervaren door de lokale overheden. Lokale overheden zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de veiligheid van de openbare ruimtes. De vernielingen van hangjongeren in de buitenruimte, zoals aan bushaltes en schoolgebouwen kosten heel veel geld. Vervolgens dienen inwoners heel veel klachtbrieven in en bellen vaak naar het gemeentehuis. Op deze manier proberen ze invloed uit te oefenen, zodat de gemeente maatregelen neemt om de problematiek aan te pakken.

Publieke organisaties zoals de basisscholen klagen ook vaak over hangjongeren. Bijvoorbeeld: hangjongeren laten lege blikjes en flesjes achter op de schoolpleinen. Dat is gevaarlijk voor de gezondheid en de veiligheid van kinderen die op de school zitten en op het schoolplein willen spelen.

Winkeliers klagen vaak over hangjongeren. Ze vinden dat de aanwezigheid van hangjongeren ten koste gaat van de winst: klanten durven niet binnen te komen, als er rondom de winkel hangjongeren staan.

2.12 Samenvatting

De maatschappij staat niet stil. Elke dag vinden er technische en maatschappelijke ontwikkelingen en incidenten plaats. Hierbij valt te denken aan de ontwikkelingen op het gebied van ICT, mobilisatie, individualisering, segregatie, te dichte bewoning etc. Deze ontwikkelingen hebben voordelen maar ook nadelen in het dagelijkse leven van de mens ingebracht: mensen kunnen makkelijk van de ene plek naar de andere gaan met het openbare vervoer of met hun eigen vervoer, ze kunnen zelf beslissen wat ze willen doen, mensen zijn niet meer gebonden aan tijd en plaats om met iemand van een ander land te communiceren. Aan de andere kant hebben dezelfde ontwikkelingen negatieve effecten op de samenleving. Bijvoorbeeld, het internet wordt niet alleen gebruikt voor legale doeleinden maar ook voor criminele doeleinden. Verder zorgt het individualisme ervoor dat mensen weinig gevoelig zijn geworden voor signalen uit de eigen omgeving, terwijl mensen dienen samen te leven in woonwijken en afhankelijk zijn van elkaar om bepaalde problemen aan te kunnen pakken.

Een andere ontwikkeling is op het gebied van veiligheid. Veiligheid is op dit moment een populair begrip geworden. Dat is te danken aan bepaalde internationale en nationale ontwikkelingen zoals de aanslagen in Verenigde Staten op 11 september 2001, moord op Theo van Gogh en moord op Pim Fortuyn. Met deze ontwikkelingen zijn de lokale en centrale overheden van Nederland in het bijzondere en in Verenigde Staten en Europese landen in het algemeen gedwongen maatregelen te nemen om de veiligheid van hun burgers veilig te stellen. Deze maatregelen zijn niet alleen voor criminelen en terroristen genomen, maar er zijn ook maatregelen genomen tegen andere groepen die het gevoel van veiligheid van de burgers aantasten zoals de hangjongeren. Lokale overheden zien hangjongeren als een probleem dat zij moeten bestrijden.

In de woonwijken wordt de sociale cohesie aangetast door het individualisme en tweeverdieners. Omdat tweeverdieners vaak allebei van huis zijn, zijn de straten overdag stil. Hun kinderen brengen hun tijd dan vaak op straat door, wanneer ze uit school zijn. Er zijn ook weinig mensen die toezicht hebben op deze jongeren, zodat jongeren doen wat ze willen. Jongeren proberen dan zich te vermaken. Het hangen of 'chillen' horen er ook bij en dit is heel populair onder jongeren.

In Nederland is sprake van een onzichtbaar gevecht tussen jongeren en ouderen over de openbare ruimte. Beide groepen proberen op straat te domineren. Ouderen willen zich op straat veilig voelen, terwijl jongeren op straat bezig zijn op hun eigen manier, zodat ze zich verzetten tegen de gevestigde orde die grotendeels bepaald is door volwassenen.

Er is een landelijke groepsindeling gemaakt ten opzichte van de doelgroep van het jongerenwerk. Hierbij zijn er drie groepen: hinderlijke, overlastgevende en criminele groepen. In Barendrecht gaat het om vooral de eerste en de tweede groep, want bewoners klagen vooral over deze groepen.

HOOFDSTUK 3
THEORETISCH KADER

3. Theoretisch kader

3.1 Inleiding

In eerste instantie verdeel ik het gekozen theoretische kader voor deze scriptie; netwerkbenadering, in drie onderdelen. Deze onderdelen zijn hieronder in tabel 1 weergegeven. Daarna zal ik het eerste onderdeel ‘actoren’ analyseren. Hierbij valt te denken aan de posities, interacties, probleempercepties en doelen van actoren.

In het tweede gedeelte van het gekozen theoretische kader komt de ‘netwerkbenadering’ aan de beurt, want ik zal de netwerkbenadering toepassen in het empirische gedeelte van deze scriptie. In dit hoofdstuk, onder de titel ‘netwerkbenadering’ zal ik het beargumenteren waarom ik dit theoretische kader gekozen heb voor deze scriptie. Daarna wordt er stilgestaan bij de beschrijvingen van de begrippen ‘netwerk’ en ‘omgeving’. Er zijn verschillende definities van het begrip ‘netwerk’. In deze scriptie wordt gebruik gemaakt van de beschrijving van Erik Hans Klijn en Mark van Twist. Verder wordt het begrip ‘omgeving’ gedefinieerd, want het is een belangrijk begrip voor de netwerkbenadering. Vervolgens worden de kenmerken van de netwerkbenadering beschreven aan de hand van het maken van een vergelijking tussen ‘hiërarchie en netwerk’.

In het derde gedeelte van dit theoretische kader van deze scriptie zal ik stilstaan bij ‘sturing in netwerken’. De gemeente Barendrecht heeft in de Nota Integraal Veiligheidsbeleid aangegeven dat zij de regierol opeist. (Ik verwijs u hiervoor naar het hoofdstuk 5, waarin het jeugd- en veiligheidsbeleid toegelicht wordt) Daarna zal ik het vijf ’s- en model van Hupe en Klijn toelichten die ik in het zesde hoofdstuk van deze scriptie zal hanteren. Het is nodig om te analyseren of de gemeente in de werkelijkheid de regierol vervuld heeft.

Tabel 1: het gebruikte theoretische kader voor deze scriptie: netwerkbenadering

Actoren	<ul style="list-style-type: none">- Interacties- Actoren identificatie- Posities van actoren- Doelen van actoren- Percepties van actoren
Netwerken	<ul style="list-style-type: none">- Afhankelijkheid- Pluriformiteit- Dynamiek- Geslotenheid- Interacties / processen
Sturing in netwerken	<ul style="list-style-type: none">- Sturing- Vijf ’s- en model

3.2 Actoren

3.2.1 Het in kaart brengen van interacties

Het analyseren van interacties kan twee belangrijke inzichten opleveren. Welke actoren een centrale positie innemen in het netwerk, en in welke mate interacties plaatsvinden tussen specifieke actoren. Centrale actoren zijn diegene die veel contacten hebben met anderen en/of die een gevarieerd contactpatroon hebben. Hoe meer interacties er plaatsvinden, hoe meer de partijen van elkaar afhankelijk zullen zijn.²⁴

3.2.2 Actoren identificatie

Voor het opzetten van een netwerk is het van belang om te weten welke actoren voor de oplossing van ‘het probleem’ van belang zijn, welke visie/percepties zij hebben op het probleem dat je aan de orde wilt stellen en de positie die de verschillende actoren innemen in het veld.²⁵

Voor het identificeren van de actoren die van belang zijn voor de aanpak van het hierboven geformuleerde probleem, kunnen de volgende vragen worden gesteld:

- Welke actoren zijn actief betrokken bij het probleem?
- Welke actoren zijn doordat zij over bepaalde kennis of middelen beschikken onmisbaar bij het realiseren van de doelstellingen?
- Welke actoren beschikken over kennis, inzichten en ideeën die kunnen bijdragen aan de probleemformulering?
- Van welke actoren kan worden verwacht dat zij zullen participeren?
- Van welke actoren kan worden verwacht dat zij niet zullen participeren, terwijl zij wel invloed zullen ondervinden van de effecten van het beleid?

3.2.3 Het in kaart brengen van de posities van actoren

Actoren binnen een netwerk zijn vaak van elkaar afhankelijk, omdat kennis verspreid is over meerdere instanties en/of omdat de middelen die nodig zijn voor de aanpak van een beleidsprobleem niet in het bezit zijn van één actor. Binnen het netwerk wordt kennis en expertise uitgewisseld. De positie van actoren binnen een netwerk wordt bepaald door de onderlinge afhankelijkheden. Aan de hand van een analyse van de middelen van de verschillende actoren en het belang (ofwel de vervangbaarheid) hiervan voor andere actoren kan een indicatie worden gegeven van het belang van hun participatie vanuit het perspectief van de gemeente. Onder middelen kunnen o.a. worden verstaan: financiën, productiebronnen, competenties, kennis en legitimiteit.

Van belang om te weten is met name wie de kritieke actoren zijn. En wie de toegewijde actoren zijn. De onderlinge afhankelijkheden worden niet alleen bepaald door de bronnen die de verschillende potentiële actoren controleren, maar ook door hun betrokkenheid bij het probleem en hun bereidheid deze bronnen in te zetten.²⁶

²⁴ Koppenjan & Klijn, *Managing Uncertainties in Networks*, Londen and New York: Routledge, blz.151

²⁵ Koppenjan & Klijn, *Managing Uncertainties in Networks*, Londen and New York: Routledge, blz. 135

²⁶ Koppenjan & Klijn, *Managing Uncertainties in Networks*, Londen and New York: Routledge, blz.146

3.2.4 Percepties van actoren

Actoren in een netwerk zoals hangjeugd baseren hun strategieën op percepties. Om zicht te krijgen op de probleempercepties van de verschillende actoren kan een schema worden opgesteld waarin over verschillende thema's kan worden aangegeven hoe de verschillende actoren hierover denken. Hiervoor kan onderstaand schema gehanteerd worden.

	Wat vindt actor x van probleem/thema y				
Probleem 1					
Probleem 2					
Probleem 3					
Probleem 4					
Probleem 5					

3.2.5 Gezamenlijke doelen

Het overeenkomen van gezamenlijke doelen wordt wel gezien als een win-win situation. Wellicht is het beter om te spreken van pareto-optimale oplossingen. Als doelen van één of meerdere van de partijen niet gerealiseerd kunnen worden kunnen de 'gezamenlijke doelen' blijven bestaan, als het mogelijk is de partijen die in negatief gezin getroffen worden compenseren.²⁷ Een manier om meerdere partijen bij de doelstelling te betrekken is het formuleren van een breder probleem.²⁸ Hangjeugdproblematiek zou bijvoorbeeld ook als een probleem van een bepaalde wijk kunnen worden gezien, om zodoende de buurt bij de oplossingen te betrekken.

Bij het formuleren van een doel kan de gemeente zich de volgende vragen stellen:

Hoe ziet de huidige (of verwachte) situatie er uit?

Welke oorzaken worden verondersteld hieraan te grondslag te liggen?

- Wat is de gewenste situatie?
- Welke doelen en criteria horen hierbij?
- Welke oplossingen worden nagestreefd?

²⁷ Koppenjan & Klijn, *Managing Uncertainties in Networks*, Londen and New York: Routledge, blz. 126

²⁸ Koppenjan & Klijn, *Managing Uncertainties in Networks*, Londen and New York: Routledge, blz. 163

3.3 Netwerkbenedering

3.3.1 Waarom is de ‘netwerkbenedering’ gebruikelijk voor de hangjeugdproblematiek?

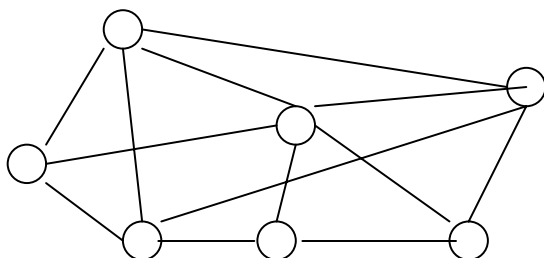
“Als er sprake is van strijd over maatstaven en ook onzekerheid over de kennis omtrent probleem en oplossingen, wordt in de beleidsanalytische literatuur ‘wicked problems’ genoemd”.²⁹ Er zijn verschillende percepties over de hangjongerenproblematiek, zodat het moeilijk is om het probleem en de oplossingen(en) daarvan vast te stellen. “ ‘HET probleem’ bestaat niet. Een probleem is een sociale constructie.”³⁰ Hierbij is dan de vraag hoe de actoren in het netwerk van de hangjeugdproblematiek met verschillende percepties tot een samenwerking komen om de problematiek aan te pakken. Met andere woorden: het hangjongerenprobleem heeft de kenmerken van de ‘wicked problem’. Het kan daarom slechts besproken worden door de beelden, de percepties van alle betrokkenen in kaart te brengen. Om deze vraag te beantwoorden in het praktijkgedeelte van deze scriptie worden de belangrijkste begrippen rondom ‘Netwerkbenedering’ hieronder toegelicht.

Zowel de gemeente als de andere partijen zijn van mening dat de samenwerking noodzakelijk is om de hangjeugdproblematiek beheersbaar te maken. Partijen zijn ervan bewust dat er geen partij is die alle middelen heeft om alléén de problematiek aan te pakken. Vervolgens ziet de gemeente haar zelf afhankelijk van de anderen en hecht heel veel waarde aan de inbreng van de andere partijen. Vervolgens zien de partijen elkaar als gelijkwaardige partners. Vanwege deze redenen heb ik als theoretische kader voor dit onderwerp de netwerkbenedering gekozen, want de netwerkbenedering is toepasbaar voor dit onderwerp van deze scriptie.

3.3.2 Netwerken

“Netwerken zijn daarbij te omschrijven als min of meer stabiele patronen van sociale relaties tussen wederzijds afhankelijke actoren, die zich formeren rondom specifieke thema’s en / of clusters van middelen. Grafisch kunnen we ons een netwerk voorstellen als een verzameling knooppunten met relaties daartussen”.³¹

Netwerken: “knooppunten en relaties”³²



²⁹ Hoppe, 1989 In: Erik- Hans Klijn, Ellen van Bueren en Joopkoppenjan, *Spelen met onzekerheid*, Delft: Eburon 2000, blz. 22

³⁰ Hoppe, 1989 In: Erik- Hans Klijn, Ellen van Bueren en Joopkoppenjan, *Spelen met onzekerheid*, Delft: Eburon 2000, blz. 22

³¹ Erik- Hans Klijn en Mark van Twist, *Vaardigheden Voor de Publieke Sector*, Bussem: Coutinho 2000, blz. 39

³² Erik- Hans Klijn en Mark van Twist, *Vaardigheden Voor de Publieke Sector*, Bussem: Coutinho 2000, blz. 39

3.3.3 Omgeving

“Organisaties bestaan niet in isolement, maar maken altijd deel uit van een maatschappelijke context. Die maatschappelijke context kan worden opgevat als de omgeving waarin organisaties opereren. De omgeving van een organisatie is kortweg te omschrijven als datgene wat niet tot de organisatie zelf gerekend wordt. De omgeving bevat daarmee alles wat vanuit analytisch oogpunt buiten de organisatie wordt geplaatst”.³³

Om de structuur van een netwerk goed in kaart te brengen wordt gebruik gemaakt van de vergelijking van twee verschillende structuren. Deze structuren zijn de hiërarchieke structuur en de netwerkstructuur. In de netwerkbenadering is er sprake van netwerkstructuur, zodat er wordt stilgestaan op de elementen die bij deze benadering naar voren komen.

3.3.4 Kenmerken hiërarchie versus netwerk³⁴

Hiërarchie	Netwerk
Uniformiteit	Pluriformiteit
Eenzijdige afhankelijkheden	Wederzijdse afhankelijkheden
Openheid	Geslotenheid
Stabiliteit in structuur domineert	Dynamiek in structuur domineert

Pluriformiteit

Netwerken kenmerken zich door veel pluriformiteit en variëteit. Veel verschillende actoren, producten, belangen, machtsmiddelen enzovoort. Sturing van een dergelijke variëteit vergt kennis en expertise waarover een enkele actor vrijwel nooit zal beschikken.

Een belangrijk aspect van deze variëteit is dat verschillende actoren in een netwerk een verschillende perceptie van de werkelijkheid kunnen hebben. Wat voor actor A objectieve informatie is, kan voor actor B zeer aanvechtbaar zijn; wat voor A het probleem is, is voor actor B wellicht in het geheel geen probleem of hooguit een van de vele mogelijke probleempercepties.

Wederzijdse afhankelijkheid

Tegenover het idee van eenzijdige afhankelijkheid van een actor staat wederzijdse afhankelijkheid: de actoren die samen een netwerk vormen zijn van elkaar afhankelijk. Dit betekent dat directieven van een actor door de andere actoren soms eenvoudigweg niet worden geaccepteerd. Ook een actor die zichzelf als tijdelijk bovengeschiedt beschouwt ten opzichte van de andere actoren is afhankelijk van anderen.

³³ Erik- Hans Klijn en Mark van Twist, *Vaardigheden Voor de Publieke Sector*, Bussem: Coutinho 2000, blz. 38

³⁴ J. A. de Bruijn, E.F. ten Heuvelhof, *Management in Netwerken*, blz. 30, 31

Geslotenheid

Wie denkt in een netwerk te kunnen sturen, voorondersteld dat anderen gevoelig zijn voor deze stuursignalen. Veelal is dat niet het geval en blijken de andere actoren zich gesloten op te stellen. Zij merken het stuursignaal niet op of verzetten zich ertegen.

Deze geslotenheid is overigens vaak het resultaat van de kracht van de betreffende actor.

Denk in dit verband aan een grote onderneming, waar de afzonderlijke business units zich ondernemend moeten gedragen en alert moeten zijn op veranderende markten.

Dynamiek

De positie van de actoren in een netwerk wisselt voortdurend. Een actor die in het verleden een onbetekenende rol speelde in een netwerk, kan plotseling een belangrijke positie innemen en voor de anderen van cruciaal belang zijn. Het gevolg kan zijn dat er geen directieven meer kunnen worden gebruikt, maar dat er meer met deze actor moet worden onderhandeld.

Het bovenstaande leidt tot de volgende definitie van een netwerk: een dynamisch geheel van actoren, die wederzijds afhankelijk zijn, een onderlinge variëteit kennen en zich relatief gesloten ten opzichte van elkaar kunnen opstellen.

3.4 Sturing binnen netwerken

3.4.1 Sturing

Sturing binnen een netwerk is gericht op het verbinden van actoren, kennisvoorraden en interactie en op het genereren van oplossingen en steun voor die oplossingen. De netwerkmanager is een intermediair, een mediator of een procesmanager. Hij/zij zorgt ervoor dat de randvoorwaarden geschapen worden om samen te werken. Hij/zij werkt actief aan het vormen en veranderen van condities ten behoeve van succesvolle interactie tussen organisaties. Daarnaast kijkt de netwerkmanager ook naar processen die zich afspelen in de omgeving.

Doordat de problemen en de omgeving complex zijn, zijn ze vaak niet eenvoudig te sturen. Alle betrokken actoren ontwikkelen immers hun eigen strategieën en die moeten met elkaar verbonden worden.

3.4.2 De regierol van de gemeente

Gemeente Barendrecht heeft in juni 2004 de Nota Integraal Veiligheidsbeleid vastgesteld. Hierbij streeft de gemeente naar “een schone en veilige gemeente, waarin bewoners zich veilig voelen”.³⁵ Om deze ambitie waar te maken heeft de gemeente Barendrecht zichzelf een regierol toebedeeld in het sturen van deze maatschappelijke opgave.

Gemeente Barendrecht is een van de partijen rondom hangjongerenproblematiek die een belangrijke functie heeft. Gemeente Barendrecht heeft namelijk de regierol in handen. Dat betekent dat alle werkzaamheden op het gebied van jeugd en jongeren gecoördineerd en gestuurd worden door de gemeente. De regierol van gemeente Barendrecht wordt geanalyseerd in het praktijkgedeelte van deze scriptie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het vijf 's-en model'. Deze zijn: stimuleren, situeren, steun creëren, structuren en sturen.³⁶ Hieronder worden ze kort beschreven en worden ze hieronder in tabel 2 weergegeven.

Stimuleren

Dat is de eerste methode van de lokale overheid. Lokale overheid functioneert in een complexe en dynamische omgeving die een actieve werkwijze van bestuurders vraagt. Bestuurders dienen op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen, zodat ze andere partijen ook kunnen stimuleren in het hanteren van de nieuwe ontwikkelingen. Vervolgens dienen bestuurders en ambtenaren actuele onderwerpen rondom jeugd en jongeren onder de aandacht te brengen van de publieke, private organisaties en desbetreffende partijen

Situieren

Lokale overheden functioneren in een complexe omgeving, waarin verschillende partijen proberen hun belangen te behartigen. De regisseur dient overzicht te hebben van deze complexe omgeving. Lokale overheden dienen zich te richten op de partijen, zodat zij inzicht kunnen krijgen wie welke middelen heeft, wat kan doen en wat niet.

³⁵ Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid Gemeente Barendrecht 2004, hoofdstuk 1*, blz. 15

³⁶ Hupe en Klijn, *de gemeente als regisseur van het preventief jeugd beleid*, 1997, blz.39- 44

Steun creëren

Partijen zijn in een netwerk afhankelijk van elkaar. Hierbij is er sprake van horizontale verbanden tussen de partijen. “Aangezien enkele organisaties of partijen de wijsheid niet langer in pacht hebben en in toenemende mate afhankelijk zijn van andere actoren, nemen verticale verbanden in kracht af en horizontale verbanden in belang toe”.³⁷ Om die afhankelijke partijen bij elkaar te brengen kan de lokale overheid overlegstructuren creëren. Op die manier kunnen belanghebbenden kennismaken met elkaar en op die manier kan er ook draagvlak gezocht worden voor het gemeentelijke beleid.

Structureren

De vorming en het in stand houden van het netwerk is de taak van de gemeente. Dat wordt structureren genoemd. In een netwerk, waarin er sprake is van verschillende belangen is het niet makkelijk om conflicten te voorkomen. Om een goede vorming te geven aan het netwerk en om het in stand te houden, moeten er regels opgesteld worden, zodat partijen kunnen weten wat er gedaan moet worden door wie en wanneer. De afspraken leveren een bijdrage aan de gestructureerde samenwerking van verschillende partijen.

Sturen

Lokale overheden dienen sturing te geven aan het netwerk. Hierbij maken ze gebruik van verschillende sturingsinstrumenten. De regisseur dient de regierol en de inzet van instrumenten te combineren. Er wordt verder ingegaan op dit onderwerp bij de behandeling van netwerkanalyse.

Tabel 2: Uitgangspunten en Successen voor bestuurlijk handelen van de gemeente als regisseur.³⁸

Uitgangspunt	Suggestie
Stimuleren	Initiatief
Situëren	Kennis van het netwerk
Steun creëren	Organisatie van Participatie
Structureren	Voorwaarden
Sturen	Richting geven

³⁷ Castells, 1996; Frissen, 1996; Bovens, 2003. In: Miriam Lips, Victor Bekkers en Arre Zuurmond, *ICT en Openbaar Bestuur*, blz. 122

³⁸ Hupe en Klijn, 1997, blz. 47

3.5 Samenvatting

Ik heb als het theoretische kader voor deze scriptie ‘netwerkbenadering’ gekozen, omdat er veel actoren rondom de hangjeugdproblematiek zijn die verschillende belangen en verschillende percepties van de problematiek hebben. Deze actoren zijn voor de oplossing van deze problematiek afhankelijk zijn van andere partijen. Verder is er geen actor die alle middelen heeft om de problematiek op te lossen. In dit theoretische hoofdstuk heb ik netwerkbenadering verdeeld in drie onderdelen. Deze onderdelen zijn: netwerken, actoren en sturing in netwerken. Ik heb deze onderdelen van de netwerkbenadering in dit hoofdstuk toegelicht, en in het empirische gedeelte van deze scriptie worden de onderdelen toegepast.

In de onderdelen ‘netwerken’ en ‘actoren’ heb ik vooral aandacht gegeven aan doelstellingen en percepties van actoren rondom de hangjeugdproblematiek. In het onderdeel ‘sturing in netwerken’ heb ik als het theoretische kader het vijf ‘s- en model gekozen. Ik wil met behulp van dit model de rol van de gemeente analyseren in de aanpak van de hangjeugdproblematiek, want de gemeente heeft in de ‘Nota Integraal Veiligheidsbeleid’ beweerd dat zij de regierol heeft in de aanpak van deze problematiek. De regierol van de gemeente Barendrecht houdt in dat zij alle werkzaamheden rondom hangjeugdproblematiek wil coördineren en wil aansturen. Ik wil graag met behulp van het vijf ‘s- en model analyseren of de gemeente dat in werkelijkheid doet.

3.6 Deelvragen

De centrale vraagstelling van deze scriptie die in het eerste hoofdstuk geformuleerd is, luidt als volgt:

Welke percepties hebben de actoren, betrokkenen van de hangjongerenproblematiek in Barendrecht? Welke mogelijkheden of obstakels voor een samenhangende aanpak zijn op grond van deze percepties te verwachten? En welke rol speelt de gemeente in de aanpak van deze problematiek?

Aan de hand van het hierboven geschetste theoretische kader kan deze centrale vraag van deze scriptie beantwoord worden aan de hand van de beantwoording van de onderstaande deelvragen:

Actoren

Wie zijn de belangrijkste actoren rondom hangjeugdproblematiek? En welke doelen hebben ze?

Welke percepties hebben de partijen van de hangjeugdproblematiek?

Netwerken

Hoe zien de interactiepatronen / processen er uit binnen dit netwerk?

Wat zijn de kenmerken van de omgeving van het hangjeugdnetwerk?

Sturing

Wie geeft sturing aan het netwerk rondom hanjeugdproblematiek?

Vervult de gemeente haar regierol in werkelijkheid?

HOOFDSTUK 4
ONDERZOEKSMETHODE

Hoofdstuk 4 Onderzoeksmethode

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal ik stilstaan bij de onderzoeksmethode, keuze van actoren en bij de lijst van geïnterviewde actoren.

4.2 Onderzoeksmethode

Hierboven is duidelijk gemaakt wat het theoretische kader en de deelvragen van dit onderzoek zijn. Op grond hiervan is duidelijk dat het hier gaat om een case studie, waarbij zowel schriftelijke documenten als vraaggelassen een rol zullen spelen. De schriftelijke documenten zijn documenten die over hangjongeren gaan, zoals het ‘jeugd- en veiligheidbeleid’ en ‘Nota Integrale Veiligheidsbeleid’ van de gemeente Barendrecht. Vraaggesprekken moeten gelet op het theoretische kader, de percepties van de betrokken actoren in beeld brengen. Daarom vraaggesprekken met desbetreffende actoren hebben een essentiële waarde voor deze scriptie.

Aan de hand van het wetenschappelijke / theoretische onderzoek en het praktijkonderzoek wordt er antwoord gezocht op de bovenstaande geformuleerde probleemstelling. Het wetenschappelijke onderzoek zal zich richten op het bestuderen van de theorie met betrekking tot beleidsnetwerken, netwerkanalyse en sturing in publieke organisaties. Het praktijkonderzoek richt zich op het afnemen van interviews met de desbetreffende actoren en het bestuderen van praktische documenten.

Vanwege de complexiteit van het netwerk en de omgeving van het netwerk is er gekozen voor onderzoek in de vorm van het afleggen van interviews. Het voordeel hiervan is dat het mogelijk is om door te vragen op het gegeven antwoorden van de geïnterviewde.

Tijdens het afnemen van de interviews heb ik aantekeningen gemaakt. Hierbij was een cassette recorder een goed hulpmiddel geweest. Dat was vooral om te voorkomen dat het schrijven tijdens het interview veel tijd zou kosten, waardoor de aandacht van het geïnterviewde niet afgeleid kon worden. Aan de hand van interviews maakte ik een verslag van. Daarna werd dit verslag gemaïld of gefaxt aan de desbetreffende persoon voor goedkeuring. Deze verslagen zijn de ‘input’ van het onderzoek geweest.

4.3 Keuze van actoren voor het interview

Op het gebied van de aanpak van de hangjeugdoverlast is het hangjeugdoverleg de belangrijkste plaats waar de partijen structureel bij elkaar komen, maar er zijn ook partijen die geen zitting hebben in dit overleg, terwijl zij ook te maken hebben met de hangjongeren. Hierbij wordt er een onderscheid gemaakt tussen de interne actoren en externe actoren. Interne actoren zijn actoren die vertegenwoordigd zijn in het hangjeugdoverleg en externe actoren zijn actoren die daar geen zitting in hebben.

4.3.1 Interne actoren

Afdeling Sport Welzijn Onderwijs & Cultuur (SWOC), gemeente Barendrecht
Afdeling Openbare Orde en Veiligheid, gemeente Barendrecht
Afdeling Openbare Ruimte, gemeente Barendrecht
Wethouder jeugd- en jongerenwerk, gemeente Barendrecht
Politie Barendrecht (buurtagenten)
Ambulant jongerenwerk, Alle-r- hande Barendrecht
Beveiligingsbedrijf TOP Nederland Security

4.3.2 Externe actoren

Bewonersorganisatie Carnisselande (BOCA)
Bewonersorganisatie Buitenoord (BOBO)
Opbouwwerk, Alle-r- hande Barendrecht
Winkelierverseniging Carnisse Veste
Woonstichting Patrimonium Barendrecht
Bureau Jeugdzorg / Leerplichtambtenaar
Hangjongeren
Buurtbewoners

4.4 Geïnterviewde actoren

Ik heb totaal veertien partijen benaderd, waarvan ik twaalf interviews heb afgenomen. Twee partijen hadden geen tijd voor een interview wegens werkdrukke, één van hen heeft wel per mail de antwoorden op het interview gestuurd. De beleidsmedewerkster van jeugdwerk is sinds een paar maanden ziek, zodat ik haar niet kon interviewen. Ik verwijs u naar bijlage 1 voor de namen van de geïnterviewde partijen. Hieronder zijn de alle partijen die ik benaderd heb voor zowel interviews als per mail:

Wethouder jeugd- jongerenwerk, gemeente Barendrecht (geïnterviewd)
Beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid, gemeente Barendrecht, (geïnterviewd)
Leerplichtambtenaar, gemeente Barendrecht, (geïnterviewd)
Buurtagent Barendrecht- Carnisselande, (geïnterviewd)
Een jongen vanuit hanggroep in Barendrecht- Carnisselande, (geïnterviewd)
Een jongen vanuit hanggroep in Barendrecht- Centrum, (geïnterviewd)
Bewonersorganisatie Bewonersorganisatie Buitenoord en omgeving (BOBO), (geïnterviewd)
Bewonersorganisatie Carnisselande (BOCA), (geïnterviewd)
Ambulant jongerenwerk Alle-r-hande Barendrecht, (geïnterviewd)
Opbouwwerk, Alle-r-hande Barendrecht, (geïnterviewd)
Winkeliersvereniging Carnisse Veste, (geïnterviewd)
TOP Nederland Security (geïnterviewd)
Beleidsmedewerker Openbare Ruimte, gemeente Barendrecht, (vragen en antwoorden per mail)
Woningbouwvereniging Patrimonium (vragen per mail, geen antwoorden ontvangen)

DEEL B
RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK

HOOFDSTUK 5
HANGJEUGDPROBLEMATIEK IN BARENDRECHT

5. Hangjeugdproblematiek in Barendrecht

5.1 Inleiding

Voordat ik inga op het jeugd- veiligheidsbeleid in gemeente Barendrecht, wil ik wat algemene informatie over Barendrecht weergeven. Dat is noodzakelijk om de aard en de omvang van het probleem te begrijpen. Daarna zal ik aandacht geven aan het jeugd- veiligheidsbeleid in Barendrecht. Het is belangrijk te weten wat de stand van zaken op dit moment is: wat doet de gemeente op dit moment om deze problematiek aan te pakken? Welke partijen zijn er betrokken? En welke netwerken zijn er rondom hangjeugdproblematiek?

5.2 Gemeente Barendrecht

“Barendrecht is een gemeente in de Randstad net ten zuiden van Rotterdam. De gemeente wordt gunstig ontsloten door de snelwegen A15 en A29 en bovendien heeft Barendrecht een NS-station aan het personentraject Rotterdam – Dordrecht. Barendrecht is met recht een groeigemeente. Ter illustratie, in 1990 had Barendrecht nog ‘slechts’ 19.900 inwoners. In juni 2005 is het aantal de 40.000 gepasseerd. Sinds jaren ‘90 is er veel gebeurd en vooral veel gebouwd, zoals de vinexlocatie Barendrecht-Carnisselande. Uiteindelijk zal Barendrecht in 2007 ongeveer 45.000 inwoners tellen en dat betekent dus dat het inwoneraantal in 17 jaar tijd (1990 – 2007) ruimschoots verdubbelt. Naast het ontwikkelen van Carnisselande heeft Barendrecht overigens ook nadrukkelijk te maken met grote infrastructurele werken zoals de HSL, de Betuweroute, verbreding van de A15 en TramPlus”.³⁹

Barendrecht wordt fysiek gezien verdeeld door de autosnelweg A29 in twee woongebieden. Deze woongebieden worden Barendrecht- Centrum en Barendrecht- Carnisselande genoemd. Bij de ene kant, ten oosten van deze autosnelweg ligt Barendrecht-Centrum. Bij de andere kant ten westen van A29 ligt Barendrecht-Carnisselande.

Barendrecht-Centrum wordt door de inwoners als ‘dorp’ beschouwd. In dit gebied van Barendrecht is de sociale cohesie beter dan in Barendrecht-Carnisselande, want mensen wonen er al jaren hier en kennen elkaar. Barendrecht-Carnisselande valt binnen de vinex locatie waar mensen komen wonen vanuit andere steden zoals Rotterdam. Ze kennen elkaar nog niet, zodat er weinig binding is tussen mensen.

Zoals hierboven al aangegeven is in Barendrecht-Centrum sprake van een zekere mate van sociale samenhang en sociale controle. Mensen kennen elkaar en groeten elkaar op straat. Financieel gezien is Barendrecht een van de beste gemeenten van Nederland; er zijn veel bedrijven gevestigd. Er zijn weinig mensen met een sociale uitkering en er zijn weinig langdurig werkelozen. In het centrum van Barendrecht zijn de hangjongeren redelijk aanspreekbaar door professionals, maar bewoners zien dit anders. Alleen al de aanwezigheid van jongeren wordt door hen als probleem ervaren. Bovendien weten mensen goed de weg naar de gemeente te vinden. Ze verwachten van derden zoals van de gemeente, politie, jongerenwerk, opbouwwerk etc. dat zij de problemen voor hen oplossen.

Fysiek gezien is Barendrecht-Carnisselande goed opgebouwd. Mensen waren blij met de

³⁹ www.barendrecht.nl, onder het kopje; *Gemeente in beeld*, bekeken op 5 maart 07

grote, mooie, chique woningen, maar werden verrast door onbekende burens, vervelende kinderen voor de deur, de nieuwe omgeving en misschien de hoogte van de hypotheekschuld. Hangjongerenoverlast neemt meestal in de warme maanden toe. Met de komst van het warme weer ontvangen de professionals, zoals het jongerenwerk, meer klachten van bewoners meer dan wanneer het weer koud is. Dit komt omdat bewoners meer naar buiten gaan bij warm weer, net zoals kinderen en jongeren. Oudere bewoners vinden dat kinderen en jongeren problemen veroorzaken. Ze hebben niet alleen last van hangjongeren, maar ze hebben ook last van spelende kinderen. Een voorbeeld: Het ambulante jongerenwerk is gebeld door meneer X. Naar aanleiding van zijn klacht heeft het ambulante jongerenwerk een huisbezoek gebracht aan deze inwoner. In het gesprek waren hij, zijn vrouw en een buurman aanwezig. Ze hebben verteld dat ze last hebben van hangjongeren, terwijl ze spelende kinderen bedoelden. Ze hebben last van spelende kinderen op het plein dat naast hun woning ligt. Er is geen afstand tussen de woningen en het plein, zodat ze bijna alles horen en voelen wat op het plein plaatsvindt. Ze willen daarover niet spreken met de ouders van kinderen, want dat hebben ze al eerder gedaan en dat heeft niet geholpen. Ze hebben de neiging om alles wat buiten gebeurt als jongerenproblematiek te benoemen, zodat ze meer aandacht kunnen krijgen van desbetreffende organisaties.

5.3 Gemeentelijk beleid ten opzichte van hangjongerenoverlast

Zowel in het wijkveiligheidsplan van 2006 als in de Integraal Veiligheidsbeleid van 2004 wordt hangjongerenoverlast als het grootste veiligheidsprobleem in Barendrecht gezien. Volgens de professionals hangen hangjongeren rond vooral bij de ingangen van de appartementen en gebouwen, zoals bij het winkelcentrum Carnisse Veste. Ze slopen afvalbakken en overig straatmeubilair, gooien ruiten enabri's in, trekken lichtmasten krom etc.⁴⁰

De gemeente Barendrecht heeft de regierol op haar rekening genomen. Dat blijkt voornamelijk uit 'Nota Integraal Veiligheidsbeleid'. In Nota Integraal Veiligheidsbeleid heeft de gemeente Barendrecht een aantal randvoorwaarden geformuleerd voor effectief veiligheidsbeleid:⁴¹

- samenhang
- sturing
- samenwerking
- inbedding in de ambtelijke en bestuurlijke organisatie
- communicatie
- monitoring en evaluatie

Daarnaast stelt de gemeente een aanpak voor die zich richt op het opstellen van veiligheidsplannen op wijkniveau. "Deze actieplannen zijn gericht op het voorkomen of verminderen van criminaliteit, overlast en allerlei andere zaken die de veiligheidsgevoelens belemmeren".⁴² In deze plannen zal rekening gehouden moeten worden met bovenstaande randvoorwaarden.

⁴⁰ Gemeente Barendrecht, *Wijkveiligheidsplan Waterkant, Meerwede en Havenkwartier, 2005*, blz. 16

⁴¹ Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid Gemeente Barendrecht 2004, hoofdstuk 2*, blz. 17

⁴² www.barendrecht.nl, onder het kopje; *openbare orde & veiligheid* bekeken op 15 maart 2007

In deze scriptie staan de eerste twee groepen centraal: hinderlijke jeugdgroepen en overlastgevende jeugdgroepen. Criminele jeugdgroepen worden aan de zijkant gezet, want de gemeente Barendrecht is van mening dat vooral de eerste twee groepen “een gevoel van onveiligheid” veroorzaken. Vervolgens is het geen discussiepunt tussen partijen dat de strafbare feiten die gepleegd zijn door criminale groepen bestreden moeten worden door Justitie. Doordat strafbare feiten niet vaak door de buurtbewoners worden opgemerkt en over het algemeen minder vaak voorkomen als overlast van hanggroep jongeren binnen Barendrecht, is het effect op het veiligheidsgevoel minimaal.

“In dit geval beperken we ons tot acties die betrekking hebben op de zogenaamde hangjeugd, die een gevoel van onveiligheid veroorzaken. Zij vallen onder de eerste en de tweede categorie. Concreet gaat het om het tegengaan van asociaal gedrag op straat (vernielingen, luidruchtigheid 's nachts, zwerfvuil, scootterijgedrag etc). Ons beleid is niet nieuw, we gaan door op de ingeslagen weg van preventie en repressie”.⁴³

“Jongeren op straat is een fenomeen van alle tijden. Sinds eind jaren '80 leidt dit her en der tot problemen, vooral omdat er steeds minder open plekken overblijven. Voeg daarbij de verminderde tolerantie van volwassenen en de toegenomen assertiviteit van jong en oud, ...en het gevolg laat zich raden. We eisen allen ons deel van de ruimte op en zijn daarbij ook geneigd om een deel van de publieke ruimte te "annexeren". Helaas gedraagt niet iedereen zich daarbij even sociaal. Aan de kern van het probleem kan een gemeente niet zoveel doen. Het is een kwestie van opvoeding en omgangsvormen. Ons beleid richt zich op het zoveel mogelijk voorkomen van hinderlijk gedrag op straat, en een repressieve insteek wanneer de grenzen van het betamelijke worden overschreden”.⁴⁴ Zoals al aangegeven, ziet de gemeente ‘gebrek aan de buitenruimte’ als een van de oorzaken van de hangjeugd problematiek. Zij vindt dat ook de verminderde tolerantie van volwassenen tegenover jongeren een rol speelt bij de problematiek. De gemeente Barendrecht voelt zich machteloos om die problematiek aan te pakken. Zij ziet het als een kwestie van opvoeding en omgangsvormen. Hierbij denkt de gemeente dat andere organisaties zoals de kinderopvangcentra, scholen, sociaal cultureel werk etc. medeverantwoordelijk zijn om deze problematiek aan te pakken. Vervolgens is de gemeente Barendrecht van mening dat er preventieve maatregelen genomen moeten worden op de problematiek controleerbaar te maken. Als laatste oplossing ziet de gemeente de repressieve maatregelen.

Gemeente Barendrecht ziet hangjeugdoverlast als een maatschappelijk probleem dat niet geheel op te lossen is. Jongeren hebben verschillende vrijetijdsbestedingvoorkeuren. De ene jongere houdt van voetballen. De andere jongere houdt van hangen op straat. Het ambulante jongerenwerk van Alle-r-hande is van mening dat de gecreëerde ‘jongerenontmoetingsplaatsen’ (JOP) niet altijd aantrekkelijk voor jongeren zijn. Jongeren willen hun hangplek zelf uitvinden. “Er zullen nu eenmaal altijd groepen jongeren zijn die zich bijvoorbeeld niet naar een speciaal gecreëerde jongerenontmoetingsplaats (hierna: JOP) laten leiden. In samenwerking met o.a. politie, jeugd- en jongerenwerk wordt getracht de problemen zoveel mogelijk te beperken. Klachten worden in het zgn. hangjeugdoverleg besproken en hier wordt gezocht naar een gezamenlijke oplossing. Waar nodig worden tussen

⁴³ Gemeente Barendrecht, *Jeugdagenda Gemeente Barendrecht 2005-2006*, blz.21

⁴⁴ Gemeente Barendrecht, *Jeugdagenda Gemeente Barendrecht 2005-2006*, blz.21, 22

de verschillende disciplines afspraken gemaakt over te nemen (bestuurlijke c.q. strafrechtelijke) maatregelen”.⁴⁵

De vraag waarom jongeren zich op straat verkeerd gedragen kent verschillende antwoorden. De gemeente Barendrecht ziet alcoholgebruik een van de redenen van het verkeerde gedrag van jongerenoverlast. “In veel gevallen is de overlast die jongeren veroorzaken, gerelateerd aan het gebruik van alcohol. Niet alleen worden de jongeren door alcoholgebruik luidruchtiger en baldadiger, er vindt tevens vervuiling plaats doordat de jeugd lege bierblikjes en kapot gegooide flesje achterlaat. Om deze alcoholgerelateerde overlast aan te pakken heeft de gemeente Barendrecht onlangs een algeheel alcoholverbod ingesteld. Dit verbod heeft tot gevolg dat het gebruik van alcohol op de openbare weg binnen de bebouwde kom in de gehele gemeente verboden is”.⁴⁶

Gemeente Barendrecht heeft een doelstelling geformuleerd om de jeugdoverlast aan te pakken. Deze doelstelling is als volgt:

Doelstelling: “het verminderen en tegengaan van allerlei vormen van jeugdoverlast door een samenhangende aanpak, van pro-actie tot en met repressie, met aandacht voor de jongeren zelf, hun omgeving, en de situationele omstandigheden”.⁴⁷

Om deze geformuleerde doelstelling waar te maken heeft de gemeente Barendrecht een aantal maatregelen genoemd. Deze maatregelen worden in onderstaand schema aangegeven.⁴⁸

<i>Aanpak jeugdoverlast</i>	<i>Maatregelen</i>	<i>Veiligheidspartners</i>
<i>Voorzieningen voor jongeren</i>	Realisatie van voldoende voorzieningen voor jongeren	Gemeente Bewonersorganisaties Maatschappelijke instellingen Jeugd en jongerenwerk Horecagelegenheden Jongeren
<i>Jeugdbeleid</i>	Jongeren betrekken bij het jeugdbeleid middel het jongerenplatform (bijvoorbeeld jeugddebate)	Gemeente Jongeren
<i>Bevorderen tolerantie</i>	Bevorderen van de tolerantie van de omgeving ten opzichte van jongeren, o.a. door het begeleiden van overleg tussen bewoners en jongeren	Gemeente Jongeren Politie Jeugd en jongerenwerk Bewonersorganisaties
<i>Hangjeugdoverleg</i>	Afstemmen van preventieve en repressieve maatregelen in het	Gemeente Politie

⁴⁵ Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2004, hoofdstuk 5*, blz. 35

⁴⁶ Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2004, hoofdstuk 5*, blz. 35

⁴⁷ Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2004, hoofdstuk 5*, blz. 35

⁴⁸ Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2004, hoofdstuk 5*, blz. 36, 37

	hangjeugdoverleg	Jeugd en jongerenwerk
<i>Monitoring en informatie-uitwisseling</i>	<p>Informatie-uitwisseling tussen betrokken partijen en monitoring van het aantal gevallen van overlast door het realiseren van een database waarin de gevallen van jeugdoverlast en criminaliteit worden geregistreerd. Met behulp van deze database hebben alle betrokken partijen toegang tot geactualiseerde informatie (over hanggroepen, politieacties, vandalisme en andere vormen van jeugdoverlast). Wanneer partijen wederzijds beter geïnformeerd zijn, kunnen zij hun optreden beter op elkaar afstemmen.</p> <p>Het bevorderen van transparantie van de hangjeugd door het monitoren van bepaalde overlastgevende groepen en het in kaart brengen van de locaties waar de overlast het meest significant aanwezig is.</p>	<p>Gemeente Politie Jeugd- en jongerenwerk Bewoners(organisaties)</p>
<i>Toezicht</i>	<p>Preventief toezicht door politie, met name op hangplekken dient intensieve surveillance plaats te vinden. Omdat overlast zich met name avonds en in de weekeinden voor doet, dient er gedurende deze tijdstippen zoveel mogelijk politietoezicht te zijn. De werktijden van de politie zijn hiertoe op vrijdag en zaterdag verlengd tot 03.00 uur 's nachts. Inzet van jongerenwerkers met name ter begeleiding op tijdstippen waarop de overlast het grootst is, namelijk 's avonds en in de weekeinden. Continueren van de inzet van toezichthouders.</p>	<p>Gemeente Politie Jeugd en jongerenwerk</p>

<i>Jeugd- en Jongerenwerk</i>	Naast het reageren op overlastsignalen dienen jongerenwerkers zich proactief in te zetten en zich te richten op het verzamelen van informatie over en zich mengen in hanggroepen.	Jeugd- en jongerenwerk
<i>SAP-lessen</i> ⁴⁹	Continuering van SAP-lessen op basisscholen door de politie en HALT.	Politie HALT Scholen
JOPs	Continuering van het inrichten van JOPs. Bij voorkeur aan de rand van woonwijken en geïntegreerd met andere functies. Van belang hierbij is het betrekken van jongeren.	Gemeente Jongeren
Alcoholmatiging	Tegengaan van alcoholgerelateerde overlast door middel van acties in de sfeer van alcoholmatiging (preventie - voorlichting – repressie). Bezien dient te worden in hoeverre de gemeente samen met haar partners aan alcoholmatiging vorm kan geven. Tegengaan van alcoholgerelateerde overlast door het instellen (en handhaven) van een algeheel alcoholverbod	Gemeente • Politie • Ouders • Scholen • Horecagelegenheden • Winkels (supermarkten, slijterijen)
Communicatie	Politie moet resultaat van ‘bijzondere acties’ beter bekend maken aan het publiek. Ook de gemeente moet consequent communiceren over jeugdoverlast en de ondernomen acties.	Gemeente Politie

5.4 Hangjeugdoverleg en betrokken partners

De gemeente Barendrecht heeft specifiek voor de hangjongerenproblematiek het netwerk gevormd, waarin verschillende organisaties zitting hebben. Deze partijen komen een keer per zes weken bij elkaar in het gemeentehuis om te overleggen. Dit overleg heet ‘hangjeugdoverleg’. Vergaderingen worden voorgezeten door de beleidsmedewerker jeugd en welzijn van de gemeente Barendrecht. De participanten van het hangjeugdoverleg zijn als volgt:

- Ambulant jongerenwerk van Stichting Alle-r-hande
- Buurtagenten

⁴⁹ In het kader van het SAP (School Adoptieplan) bezoekt een politiefunctionaris regelmatig een basisschool en geeft daar in groep 7 en 8 in totaal 8 a 10 lessen over verschillende theame's. Doel is o.a. ‘kennen en gekend worden’. Ook Bureau Halt verzorgt een aantal lessen.

- Wethouder jeugd- en jongerenwerk
- Beleidsmedewerker van Openbare Orde en Veiligheid
- Beleidsmedewerker jeugd- en jongerenwerk
- Beleidsmedewerker Openbare Ruimte
- TOP Nederland Security (commercieel beveiligingsbedrijf)
- Andere actoren die uitgenodigd zijn

In het hangjeugdoverleg worden er ‘actualiteiten’ besproken: actuele hanggroepen worden in de kaart gebracht, de behoeften en wensen van jongeren besproken, de nieuwe ontwikkelingen worden uitgewisseld. Daarna worden er afspraken gemaakt over wie, wat en wanneer gaat doen. De gemaakte afspraken worden in het volgende overleg teruggekoppeld aan de partijen. Hangjeugdoverleg is niet het enige platform, waarin deze problematiek besproken wordt. Op de verschillende netwerken komen de hangjongeren naar voren, maar hangjongerenoverleg is wel de enige overlegstructuur, waarin de partijen als hoofddoel het aanpakken van de hangjongerenoverlast zien. Op het Barendrechtse Netwerk Overleg (BNO) wordt er ook wel eens over de hangjongeren gesproken, maar BNO overleg is in principe een casuïstiekbespreking. Hierbij staan niet hangjongeren centraal, maar de problemen van kinderen, tieners en jongeren. Het komt vaak naar voren dat klanten van het BNO ook deel uitmaken van een hanggroep, zodat ze in twee overleggen apart besproken worden, terwijl de partijen dit niet altijd weten. Om dit te veranderen is de gemeente van plan een regisseur aan te stellen, zodat hij de linken kan leggen tussen de verschillende overlegstructuren.

Er zijn publieke en private organisaties die samenwerken om de hangjeugdproblematiek aan te pakken in Barendrecht. Deze organisaties hebben allemaal eigen belangen en visies, maar ze vinden het noodzakelijk om samen te werken vanuit de overtuiging dat jongerenproblematiek een integrale aanpak vereist van de actoren, want organisaties zijn afhankelijk van elkaar. Bijvoorbeeld, de politie heeft geen pedagogische taken en verantwoordelijkheden om jongeren pedagogische begeleiding te geven, terwijl het jongerenwerk dat wel kan doen. Het jongerenwerk doet een beroep voor de orde en toezicht op de politie, wanneer zij een grootschalige activiteit organiseert, waar heel veel jongeren op afkomen.

5.5 Veiligheidsrapportage van de politie

Zoals al aangegeven is, voelt de gemeente zich machteloos bij het bestrijden van de hangjeugd overlast. De gemeente vindt dat de inzet van andere betrokken partijen noodzakelijk is om de overlast te kunnen bestrijden. De gemeente Barendrecht doet er met andere partijen zoals de politie en het ambulante jongerenwerk veel voor om de jongerenoverlast aan te pakken, maar volgens de rapportage van de politie blijkt dat burgers het meest last hebben van groepen jongeren in hun eigen buurt.⁵⁰

Tabel: percentage inwoners dat aangeeft zich onveilig te voelen in de eigen buurt als gevolg van een spontaan genoemde reden (2005; N= 80)⁵¹

⁵⁰ *Veiligheidsrapportage Politie Rotterdam -Rijnmond 2006*, blz. 35

⁵¹ *Veiligheidsrapportage Politie Rotterdam -Rijnmond 2006*, blz. 36

2005	%
Groepen jongeren	49
Slecht verlichte donkere plekken	19
Criminaliteit	13
Stilte of afgelegen plekken	10
Slachtofferschap op deze of soortgelijke plekken van respondent of naasten	6
Allochtonen	6
Onveiligheid van deze plekken van horen zeggen, via de media	5
Normvervaging	5
Buren/omwonenden	4
Groenvoorzieningen/enge bosjes e.d.	4
Gevaarlijke kuispunten/verkeerssituatie(s)	1
Stalking	1
Zwervers/alcoholisten	0
Drugsgebruikers	0
Vernieling	0
Graffiti	0
Prostituees/prostituanten	0

5.6 Samenvatting

Met de komst van de nieuwe woningen in de vinex locatie in Barendrecht- Carnisselande is het bevolkingsaantal van Barendrecht in twintig jaar verdubbeld. De nieuwe inwoners van dit gedeelte van de stad kennen elkaar niet zo lang of helemaal (nog) niet, zodat er nog geen binding is ontstaan tussen de inwoners. Vervolgens zijn er heel veel jonge ouders en twee verdieners in Carnisselande. Daardoor is er ook weinig toezicht op kinderen en jongeren die hun vrije tijd op straat doorbrengen. Deze ontwikkelingen zorgen (mede) er voor dat jongeren op straat zich vaak misdragen.

In tegenstelling tot Barendrecht- Carnisselande is er wel sociale cohesie in Barendrecht-Centrum. Hangjongeren zijn vaak aanspreekbaar, maar ze worden vaak ook door de inwoners als bedreiging ervaren. Voor vele inwoners is alleen de aanwezigheid van hangjongeren voldoende om zich te ergeren.

De gemeente Barendrecht heeft specifiek voor deze problematiek het hangjeugdoverleg in het leven geroepen. Buurtagenten, ambulante jongerenwerk, beleidsmedewerker jeugd, beleidsmedewerker van Openbare Ruimte, TOP Security, wethouder van jeugd- en jongerenwerk en andere betrokken partijen op oproep basis komen een keer per zes weken bij elkaar om met elkaar te overleggen. Verder heeft de gemeente in haar beleidsnota maatregelen geformuleerd om overlast te bestrijden.

Ondanks het feit dat de gemeente zich inspant en veel maatregelen geformuleerd heeft, om de hangjeugd problematiek aan te pakken, blijven de inwoners van Barendrecht het meeste last hebben van deze problematiek ten opzichte van de veiligheid. Dat blijkt uit de rapportage van de politie die in 2006 verschenen is.

HOOFDSTUK 6
ONDERZOEK & ANALYSE

6. Onderzoek & Analyse

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden er de resultaten van het literatuuronderzoek, de uitkomsten van het afgelegde interviews, de antwoorden van de partij(en) op de per mail gestelde vragen, uitgewerkt. De resultaten van deze onderzoeken worden aan de hand van het theoretische kader dat in het derde hoofdstuk geformuleerd is, geanalyseerd. Hierbij is de bedoeling dat de centrale onderzoeksvraag in het volgende hoofdstuk beantwoord gaat worden. De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

Welke percepties hebben de actoren, betrokkenen van de hangjongerenproblematiek in Barendrecht? Welke mogelijkheden of obstakels voor een samenhangende aanpak zijn op grond van deze percepties te verwachten? En welke rol speelt de gemeente in de aanpak van deze problematiek?

Om de centrale vraag te beantwoorden heb ik aan het eind van het hoofdstuk drie, zes deelvragen geformuleerd. Deze deelvragen zijn hieronder nogmaals weergegeven:

Welke actoren zijn er rondom hangjeugdproblematiek? En welke doelen hebben ze?

Welke percepties hebben de partijen van de hangjeugdproblematiek?

Hoe zien de interactiepatronen / processen er uit binnen dit netwerk?

Wat zijn de kenmerken van de omgeving van het hangjeugdnetwerk?

Vervult de gemeente haar regierol in werkelijkheid?

Wie geeft sturing aan het netwerk rondom hangjeugdproblematiek?

Deze deelvragen heb ik geformuleerd aan de hand van het theoretische kader dat vastgesteld is in hoofdstuk drie. In dit hoofdstuk worden bovenstaande deelvragen beantwoord die gebaseerd zijn op de resultaten van het onderzoek. Om dit hoofdstuk herkenbaar te maken, verdeel ik dit hoofdstuk in drie onderdelen. Deze onderdelen worden hieronder in tabel 3 weergegeven.

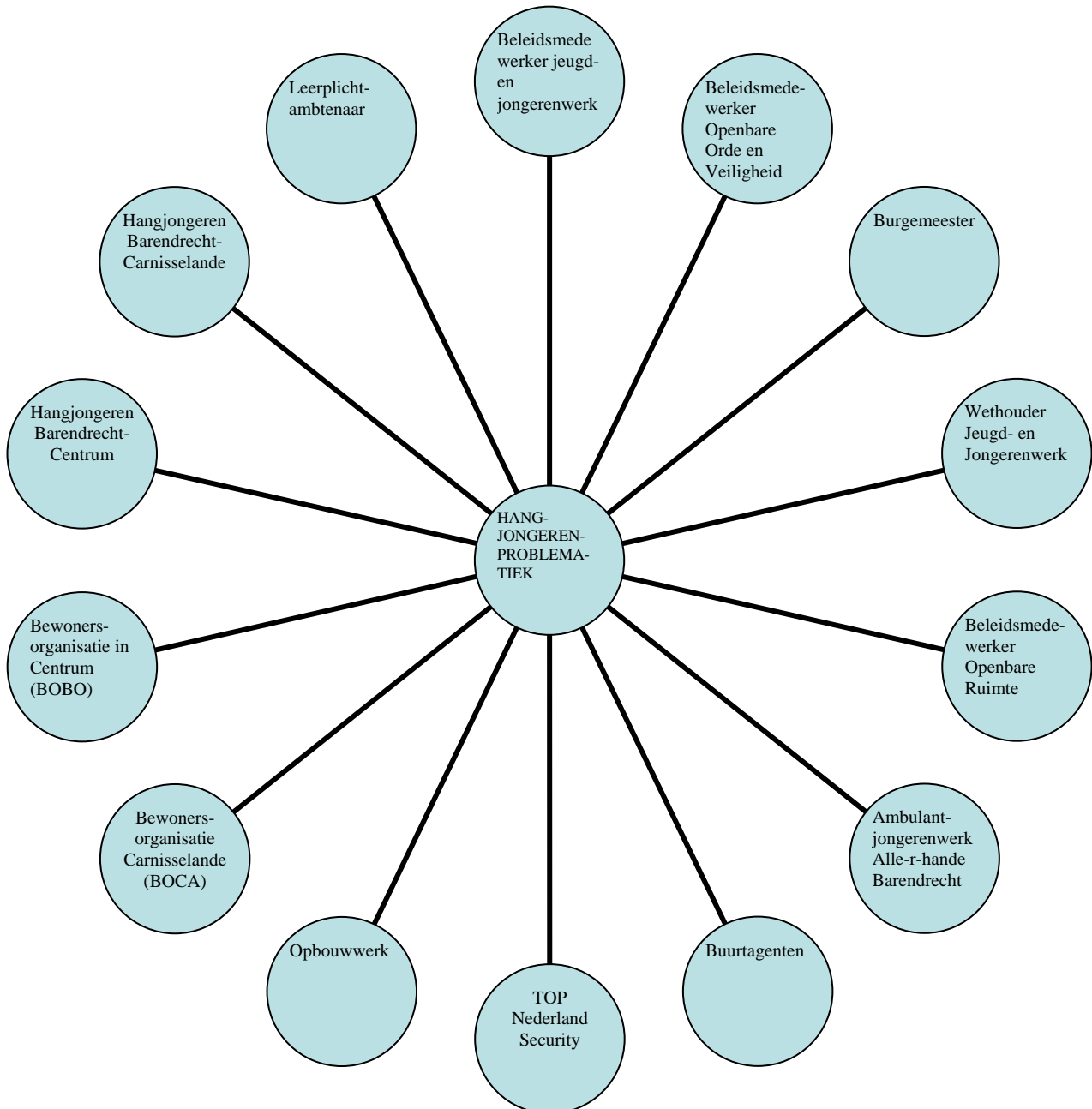
Tabel 3: Onderdelen van ‘Netwerkbenadering’

Actoren	<ul style="list-style-type: none">- De belangrijkste actoren- Doelen van actoren- Percepties van actoren
Netwerken	<ul style="list-style-type: none">- Interacties / processen- Kenmerken van de omgeving hangjeugdproblematiek
Sturing	<ul style="list-style-type: none">- Wie geeft sturing aan de hangjeugdproblematiek- Rol van de gemeente

Ik zal eerst stilstaan bij wie de belangrijkste actoren er zijn en welke doelen en percepties deze actoren van de hangjeugdproblematiek hebben. Daarna zal ik analyseren welke interacties er zijn rondom de hangjeugdproblematiek en welke kenmerken van de omgeving van de hangjeugdproblematiek er zijn. In het laatste onderdeel zal ik bekijken of de gemeente haar regisseursrol tot nu toe heeft vervuld. Dat wordt gedaan aan de hand van het vijf 's model van Klijn en Hupe, dat toegelicht is in het theoretische kader, in het derde hoofdstuk.

6.2 Actoren

6.2.1 Welke actoren zijn er rondom hangjongeren problematiek? En welke doelen hebben ze?



De gemeente Barendrecht

Er zijn verschillende afdelingen vanuit de gemeente die betrokken zijn bij de aanpak van de hangjeugdproblematiek. Werkeenheid jeugd- en jongerenwerk van de afdeling Sport Welzijn Onderwijs en Cultuur (SWOC), werkeenheid Openbare Orde en Veiligheid (OOV) van de

afdeling Bestuurs- en Publiekzaken, de burgemeester, de wethouder van het jeugd- en jongerenwerk en de afdeling Beheer Openbare Ruimte (BOR).

Beleidsmedewerker jeugd- en jongerenwerk

Werkeenheid jeugdwerk zit het hangjeugdoverleg voor, stelt de agendapunten vast. Hij is degene die het hele proces organiseert en toezicht houdt op de nakoming van de gemaakte afspraken. Hij is ook betrokken bij de andere interne en externe overlegstructuren waar jongeren in het algemeen en hangjongeren in het bijzonder horen bij de agendapunten.

Beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid

Hij ontwikkelt plannen zoals de wijkveiligheidsplannen, coördineert en voert uit of laat uitvoeren de maatregelen die in het beleidsplan geschreven zijn. Uit het onderzoek van het interview met de Beleidsmedewerker van OOV blijkt dat hij het meeste contact heeft met de buurtagenten. Hij hecht heel veel waarde aan hen. Hij is ervan overtuigd dat de buurtagenten een centrale rol moeten spelen in de wijk. Hij denkt dat de buurtagenten meer doen dan het uitschrijven van de bekeuringen. Ze hebben ook een signalerende functie richting de gemeente en ook een maatschappelijke functie in de wijk.

Burgemeester

Zoals in andere gemeentes is de burgemeester ook in de gemeente Barendrecht verantwoordelijk voor de veiligheid van de stad. Hij overlegt 1 x per twee weken met de politie. In dit overleg zijn hangjongeren een vast agendapunt. Hierbij gaat het niet om de 'gewone' jeugd, maar het gaat om jongeren die horen bij de hanggroepen die op dat moment actueel zijn.

De wethouder jeugd- en jongerenwerk

De wethouder neemt ook deel aan het hangjeugdoverleg. Het jeugdprogramma van de gemeente wordt geoperationaliseerd onder toezicht van de deze wethouder. Op het gebied van hangjeugdproblematiek hebben de desbetreffende ambtenaren een adviserende rol. Zij nemen geen beslissingen, tenzij het door het college gemandateerd is.

Afdeling Openbare Ruimte

Deze afdeling heeft ook zitting in het hangjeugdoverleg, want het komt vaak naar voren dat de speelplekken voor kinderen worden gebruikt door (hang)jongeren. Zij maken daar niet altijd netjes gebruik van. Regelmatig worden speeltoestellen beschadigd, die bestemd zijn voor kinderen in de wijk.

(Ambulant)jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht

Ambulant jongerenwerk is een onderdeel van Alle-r-hande Barendrecht. Alle-r-hande Barendrecht is een kleine, maar wel brede welzijnsorganisatie, bestaat uit verschillende werksoorten zoals onder meer het opbouwwerk, sociaal-cultureel werk en servicepunt vrijwilligers. Het (ambulant) jongerenwerk is één van de werksoorten. Zij komt op voor de belangen van jongeren: ze doen dat onder meer door het contactleggen met jongeren in de jeugdcentra en op straat, het organiseren van activiteiten, het bemiddelen tussen twee partijen zoals de politie en jongeren etc.

Buurtagenten

Buurtagenten zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van de wijken. Ze worden aangestuurd door hun eigen organisatie, door het politieapparaat. Ze worden ook indirect aangestuurd door de beleidsmedewerker van Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente Barendrecht. De geïnterviewde beleidsmedewerker van de Openbare Orde en Veiligheid heeft gezegd dat hij de buurtagenten als ogen en oren van de gemeente beschouwt, want ze opereren in de wijken en hebben vaak te maken met de buurtbewoners. Dat is ook door de geïnterviewde buurtagent bevestigd.

Aan de andere kant heeft de geïnterviewde directeur van de TOP Nederland Security gezegd dat buurtagenten na 23.00 niet meer bereikbaar zijn. Wanneer er na 23.00 iets zou plaatsvinden, dan wordt naar de politie district Zuid-Holland- Zuid doorgeschakeld. Een paar andere geïnterviewden hebben aangegeven dat de wijkagenten meer in de wijk aanwezig dienen te zijn. Dat is niet alleen om de dringende incidenten t.o.v. hangjongeren in te grijpen, maar de aanwezigheid van de buurtagenten zou ook het veiligheidsgevoel geven aan de buurtbewoners. Dus, dat zal positief invloed uitoefenen op de objectieve en subjectieve veiligheid die heel veel aandacht krijgt van de lokale overheid.

TOP Nederland Security

TOP Nederland Security is een commercieel bedrijf op het gebied van de veiligheid. Dit bedrijf houdt zich bezig met het beveiligen en bewaken van gebouwen, eigendommen en personen. De gemeente heeft dit bedrijf ingehuurd voor het extra toezicht, omdat de politie vanwege het personeel en tijden te kort schiet. Personeel van TOP Nederland is vooral actief in het weekend en na 19.00 uur in de week. Er zijn bij TOP Nederland Security 75 mensen werkzaam die zich inzetten voor de veiligheid. TOP Nederland Security is niet alleen in de gemeente Barendrecht actief, maar zij voeren ook taken voor de omliggende gemeenten uit.

Het opbouwwerk

Het opbouwwerk is een onderdeel van de Alle-r-hande Barendrecht. Op dit moment is de opbouwwerkster actief in Barendrecht- Carnisselande die binnen de VINEX locatie vallen. De doelstelling van het opbouwwerk houdt in dat er bewoners worden in staat gesteld om zich te redden t.o.v. wonen en leven in de wijk Carnisselande. Het opbouwwerk probeert door middel van verschillende activiteiten de sociale cohesie in de wijk te versterken. Om een voorbeeld te geven, heeft het opbouwwerk een pleinfest georganiseerd. Hierbij was het de bedoeling dat de burgemeester kennis zou maken met de nieuwe inwoners van de wijk Carnisselande en nieuwe burgers zouden kennismaken met de burgemeester en met de andere buurtbewoners. Op dit moment is het opbouwwerk alleen actief in de wijk Carnisselande, terwijl er ook behoefte is aan de werkzaamheden van het opbouwwerk in Barendrecht- Centrum.

Bewonersorganisatie Carnisselande (BOCA)

De bewonersorganisatie Carnisselande komt op voor de belangen van de inwoners die woonachtig zijn in de Barendrecht- Carnisselande. Op dit moment telt deze vereniging ongeveer 600 leden en zijn er 5 bestuursleden die de vereniging aansturen. Het bestuur zorgt ervoor dat er één keer per maand de leden bij elkaar komen. De bestuursvergadering wordt voorgezeten door de voorzitter van BOCA. De geïnterviewde BOCA voorzitter heeft tijdens het interview aangegeven dat de gemiddelde leeftijd van de inwoners tussen 35 en 40 jaar oud is. De meeste inwoners van Carnisselande hebben een koopwoning. Volgens de voorzitter zijn de meeste leden tweeverdieners, dat komt omdat ze dure koopwoningen hebben die allemaal

betaald moeten worden. Dat brengt met zich mee dat ze overdag op hun werk zijn, zodat er weinig mensen in de wijk zijn. Dat zorgt ervoor dat hun kinderen vaak de straat op gaan, wanneer ze uit de school zijn. Kinderen en jongeren spelen of hangen dan op straat zonder toezicht van hun ouders en van hun omgeving. Dat zorgt ervoor dat de hangjongerenoverlast toeneemt op de hangplaatsen.

Bewonersorganisatie BOBO

Bewonersorganisatie BOBO is actief in Barendrecht- Centrum. Volgens de geïnterviewde buurtbewoner, de oprichter van deze vereniging en de voormalige voorzitter is deze vereniging ontstaan door de toename hangjeugdproblematiek in het park Buitenoord. De voormalige voorzitter heeft in het interview naar voren gebracht dat er in het park Buitenoord ernstige problemen veroorzaakt zijn door hangjongeren. Ze hebben namelijk heel vaak herrie gemaakt, de afvalbakken in het park in brand gestoken, buurtbewoners bedreigt die hun honden in het park uitgelaten hebben, het milieu in het park vervuult, lege bierblikjes en lege flesjes achtergelaten, de banken in het park vernietigd. Hiervoor probeerde de geïnterviewde de gemeente te mobiliseren richting de aanpak van deze problematiek, maar het is volgens hem door de gemeente niet serieus genomen. Om druk op de gemeente uit te oefenen heeft de geïnterviewde buurtbewoner besloten een vereniging op te richten, waarmee hij met de andere leden van deze vereniging de gemeente onder druk gezet, zodat de gemeente zich genoodzaakt heeft om de klachten van deze mensen serieus te nemen en acties te ondernemen. Op dit moment telt deze vereniging ongeveer 130 leden, terwijl de voormalige voorzitter later afgetreden is vanwege zijn gezondheidsredenen. De problematiek in het park is afgenomen, maar het blijft te bestaan.

Hangjongeren in Barendrecht- Centrum

In Barendrecht- Centrum zijn er volgens de geïnterviewde ambulant jongerenwerker en de schrijver van deze scriptie gemiddeld 10 hanggroepen waarvan de buurtbewoners en de verschillende organisaties zoals de gemeente last hebben. De samenstelling van de hanggroepen en de aard van het probleem verschillen. Er zijn heel veel actoren die invloed hebben op de problematiek. Hanggroepen zijn vooral in de lente en zomermaanden zichtbaar buiten. De populairste plekken voor deze hangjongeren zijn op dit moment het postkantoor, het park Buitenoord, het muziekplein, kuispunt, MCD, schoolplein Schaepsmanschool, Park Nieweland, Bongerd, de Driesprong en het nieuwe skate-park naast de Henry Dunantlaan. De leeftijd begint van 12 t/m 24 jaar. Het jongerenwerk noemt de leeftijdscategorie van 12 t/m 15 als tieners en van 16 t/m 21 jaar wordt als jongeren genoemd door het jongerenwerk. In Barendrecht- Centrum zijn er verschillende sportscholen en jongerenverenigingen die ook heel veel jonge leden hebben. Dat betekent niet dat hangjongeren ook door deze organisaties opgevangen worden door deze organisaties. Er zijn altijd jongeren die behoefte hebben aan de ongeorganiseerde vrije tijds mogelijkheden. De straat spreekt dan aan op de behoeftes van deze jongeren, want (hang)jongeren vinden verenigingsleven te saai, en soms te duur. Vervolgens denken jongeren, dat het moeilijk is bijvoorbeeld te luisteren naar de trainer die autoritair optreedt tegenover jongeren.

Hangjongeren in Barendrecht- Carnisselande

Barendrecht- Carnisselande valt binnen de Vinex locatie, waar heel veel gezinnen met kleine kinderen en jongeren in wonen. Er zijn heel veel eengezinswoningen die binnen een paar jaar opgebouwd zijn. Dit zijn best dure woningen die betaald moeten worden. Het is dan meestal niet mogelijk om dat met één inkomen te betalen, zodat zowel moeders als vaders werken.

Dat is ook bevestigd door de geïnterviewde jongen vanuit Carnisselande. Hij heeft aangegeven dat zijn ouders allebei werkzaam zijn. In het algemeen hebben ze alleen in het weekend de tijd om gezamenlijk iets te doen. Zijn ouders komen in de week omstreeks 17.30 uur thuis en dan gaan ze meestal zich bezig houden met de huishoudelijke werkzaamheden, zoals boodschappen doen, het schoon maken etc.

In Carnisselande zijn er volgens de geïnterviewde ambulante jongerenwerker op dit moment 7 hanggroepen. Het aantal is net als Barendrecht-Centrum afhankelijk van bepaalde factoren zoals, de warmte van het weer. De samenstelling van hanggroepen is meestal gekleurd. In de groepen worden er verschillende culturen vertegenwoordigd.

Leerplichtambtenaar

Leerplichtambtenaar maakt deel onderdeel van de gemeente Barendrecht. De leerplichtambtenaar zorgt ervoor dat het goed gaat met de leerlingen in de leerplichtige leeftijd. Hierbij gaat het om kinderen en jongeren die tussen 5 en 17 jaar oud zijn en volgens de wet leerplichtig zijn om een school te bezoeken. Wanneer het niet het geval is, dan gaat de leerplichtambtenaar met de jongen, ouders en de school naar de oplossingen zoeken, zodat ze weer naar de school gaan.

Leerplichtambtenaren hebben in de gemeente Barendrecht een soort autonome positie. Zij zijn gemandateerd door de burgemeester en de wethouders. Dat houdt in dat zij alle bevoegdheden hebben om zelfstandig te handelen. Vervolgens werken zij ook nauw samen met de Officier van Justitie.

6.2.2 Welke (gemeenschappelijke) doelen hebben de partijen?

De gemeente Barendrecht heeft in de 'Nota Integraal Veiligheidsbeleid' haar doelstelling ten opzichte van de hangjeugdproblematiek (voortkomend uit zowel overlastgevende jongeren als criminele jongeren) als volgt geformuleerd: 'Het verminderen en tegengaan van allerlei vormen van jeugdoverlast door een samenhangende aanpak, van pro-actie tot en met repressie, met aandacht voor de jongeren zelf, hun omgeving, en de situationele omstandigheden'. In deze nota heeft de gemeente aangegeven dat de gemeente deze doelstellingen wil halen i.s.m. andere partijen. Hierbij ziet de gemeente de volgende partijen als noodzakelijk in de samenwerking om de doelstelling te kunnen realiseren: maatschappelijke instellingen, jeugd- en jongerenwerk, horecagelegenheden, jongeren, buurtbewoners, politie, bewonersorganisaties, gemeente en andere betrokken partijen. De gemeente heeft een kaderdoelstelling vastgesteld, waarin zij de inzet verwacht van de net genoemde partijen.

Tijdens de interviews hebben de politie, beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid, de wethouder jeugd- en jongerenwerk, TOP Security, het (ambulant)jongerenwerk en BOCA gesteld dat er in eerste instantie preventieve activiteiten aangeboden dienen te worden, voordat men repressieve maatregelen treft. De geïnterviewde wethouder stelde: "je moet altijd iets doen voor jongeren, voordat je ze aanspreekt op hun gedrag. Het is bovendien makkelijk om jongeren weg te jagen op de plek waar ze problemen veroorzaken en zeggen dat de overlast opgelost is, terwijl je geen alternatief biedt".

6.2.3 Posities van actoren

Kritieke actoren

Uit het literatuuronderzoek en geïnterviewde personen blijken dat alle partijen heel veel verwachtingen hebben van de gemeente in de aanpak van de jongerenoverlast. Deze verwachtingen zijn van het creëren van middelen voor jongeren tot het aanpakken van de jeugdoverlast. De gemeente beschikt over de financiële middelen die belangrijk worden gezien door de partijen. Bij de realisatie van de jeugdvoorzieningen en het organiseren van jongerenactiviteiten speelt de gemeente een belangrijke financiële rol in. Vervolgens heeft de gemeente ook de legitimiteit: zij kan vergunningen voor (buiten)activiteiten goedkeuren of afkeuren, toestemming geven voor de verbouwing van de jongerenaccommodaties etc.

De geïnterviewde partijen vinden de politie ook een onmiskenbare partij in de aanpak van de hangjongeren. Wanneer jongeren strafbare feiten plegen, dan is er alleen maar een organisatie die aan de slag moet gaan: de politie. De buurtagenten zijn verantwoordelijk voor de veiligheid in Barendrecht met andere partijen. Verder is het ambulante jongerenwerk ook een van de belangrijkste actor genoemd in dit netwerk. De wethouder van jeugd- en welzijn hecht heel veel waarde aan de preventieve maatregelen die vooral door het jeugdwerk gerealiseerd kunnen worden.

Toegewijde actoren

Uit het onderzoek van de interviews blijkt dat bijna alle partijen zich inzetten in de aanpak van de hang jeugdproblematiek. Sommige partijen zoals de leerplichtambtenaar vinden dat de aanpak van de hangjeugdproblematiek niet de directe doelstelling van haar is, ondanks het feit dat de goede schoolprestaties op school de hangjeugdproblematiek kan remmen. Want, wanneer jongeren de school niet verzuimen, dan betekent dat ze op school zijn en thuis ook studeren. Vervolgens heeft het opbouwwerk aangegeven dat ze niet specifiek bezig houdt met deze groep. Ze vindt dat (hang) jongeren een onderdeel is van de maatschappij die ook aandacht moeten krijgen van het opbouwwerk. Ze confronteert zich vaak ook met deze problematiek.

6.2.4 Welke percepties hebben de partijen van de hangjeugdproblematiek?

Actoren	Probleempercepties				
	<u>Aanwezigheid</u>	<u>Geluids-overlast</u>	<u>Milieu-overlast (graffiti)</u>	<u>Agressief-gedrag</u>	<u>Alcohol-gebruik</u>
<i>Gemeente</i>	Jongeren hebben recht op in buiten ruimte te staan, zolang ze geen overlast veroorzaken	Dialogo aangaan, jongeren bewuster maken	Verboden, het kost veel geld om dat te verwijderen	Onacceptabel	Allcohol-gebruik is in de openbare ruimte verboden
<i>Wethouder jeugd- en</i>	Jongeren hebben recht op buiten te	Alternatief aanbieden	Graffiti spuiten is verboden in de openbare	Onacceptabel	Verboden, jongeren kunnen naar

<i>jongerenwerk</i>	staan, zolang er geen alternatief aangeboden is		ruimte. Het kan wel georganiseerd worden binnen		de discotheek Yellow gaan
<i>Buurtagenten</i>	Buurtagenten voelen zich vaak machteloos, omdat het wettelijk vaak onmogelijk is om jongeren weg te sturen	Boetes schrijven	Verboden	Hard aangepakt worden	Het is een strafbaar feit, het moet aangepakt worden
<i>Jongerenwerk</i>	Jongeren hebben recht op in buiten ruimte te hangen	Contact leggen, proberen jongeren bewuster maken van hun gedrag	Jongeren doen het al, terwijl het verboden is. Dus, legaliseren en ruimte geven aan jongeren	Taak van de politie om aan te pakken	Dat is de taak van de politie, wij willen wel jongeren informeren hoe ze daarmee om kunnen gaan
<i>Buurtbewoners</i>	Voelen zich vaak onveilig	Vinden het storend, aangepakt moet worden door de politie	Hebben daar weinig last van	Voelen zich onveilig, het moet hart aangepakt worden	Verboden
<i>Hangjongeren</i>	Vinden het leuk	Vinden het leuk, vooral rijden op scooters en buiten muziek luisteren	Vinden het leuk te doen. Ze willen hun 'kunsten' laten zien	Niet altijd daar bewust van vanwege alcoholgebruik en groepsvorming	Weten dat het verboden is, maar doen ze dat stiekem
<i>TOP Nederland Security</i>	Jongeren hebben recht op buiten te staan	Volgt de opdracht van de politie	Verboden, aangepakt moet worden	Hard aangepakt moet worden	Verboden, ze spreken jongeren aan
<i>Bewonersorganisatie Buitenoord (BOBO)</i>	Buurtbewoners voelen zich niet veilig, als jongeren ergens te staan	Storend, aangepakt worden door de politie	Hebben daar minder last van de aanwezigheid van jongeren	Onacceptabel	Dat heeft negatief invloed op het gedrag van jongeren
<i>Bewonersorganisatie Carnisselande (BOCA)</i>	We voelen ons niet veilig, als jongeren ergens te staan	Vaak storend aangepakt worden door de politie en de gemeente	Weinig last van	Onacceptabel	Dat heeft negatief invloed op het gedrag van jongeren
<i>Opbouwwerk</i>	Jongeren hebben recht op buiten te staan	Het is storend, maar buurtbewoners kunnen begrip tonen voor jongeren	Het is een feit, meer voorlichting daarover	Onacceptabel, de redenen moeten gezocht worden	Jongeren moeten leren omgaan met het alcoholgebruik
<i>Winkeliersvereniging Carnisse Veste</i>	Aanwezigheid van jongeren zorgt er voor dat de klanten	Storend, het gaat vaak ten koste van de klanten	Het kost heel veel geld voor hen	Het gaat ten koste van de winst	Heeft last van de lege blikjes in het winkelcentrum

	wegblijven				
<i>Leerplicht-ambtenaar</i>	Hangen mag, maar het moet niet ten kosten gaan van het huiswerk	Aangepakt moet worden.	Voorlichting geven daarover	Onacceptabel, taakstraffen	Negatieve invloed op de prestatie van jongeren

6.3 Netwerkbenadering

Volgens Erik Hans Klijn en Mark van Twist is de netwerkbenadering als volgt gedefinieerd: ‘Sociale relaties tussen wederzijdse afhankelijke partijen, die zich formeren rondom specifieke thema’s en of clusters van middelen’.⁵² Alle geïnterviewden hebben behalve jongeren zelf aangegeven dat ze behoefte hebben aan de samenwerking met de andere partijen om de jongerenoverlast aan te pakken. Ieder partij voelt zich machteloos zonder de inzet van de anderen. Daardoor hebben ze behoefte aan het overleg met elkaar en hebben ze behoefte aan de afstemming van de taken.

6.3.1 Hoe zien de interactiepatronen / processen er uit binnen dit netwerk?

Er is in dit werk geen organisatie die alle kennis en kunde heeft om de problematiek aan te pakken, zodat partijen zich gedwongen voelen om partijen te zoeken met wie ze samen kunnen werken met wie ze efficiënter en effectiever aan de slag gaan. Er zijn verschillende overlegstructuren en verschillende platforms waar mensen bij elkaar komen om de jongerenoverlast te bespreken zoals het hangjeugdoverleg, BNO overleg, het overleg tussen de burgemeester en politie, tramplusoverleg. Dit zijn de belangrijkste platforms waarin partijen informatie uitwisselen en taken afstemmen met elkaar om oplossingen te vinden op de actuele vraagstukken die veroorzaakt zijn door hangjongeren.

Zoals eerder in het derde hoofdstuk aangegeven is, zijn er veel actoren betrokken bij de jeugdproblematiek, allemaal met hun eigen belangen en met hun eigen percepties. Hierbij werd hierboven, onder de titel ‘percepties van partijen van hangjeugdproblematiek’ verder stilgestaan. In Barendrecht wordt deze problematiek in verschillende overleggen besproken. Het belangrijkste en bekendste netwerk, waarin de jongerenoverlast structureel besproken is, is het hangjeugdoverleg. In dit overleg maken partijen concrete afspraken en daarna worden deze afspraken uitgevoerd. Er zijn behalve hangjeugdoverleg andere platforms waar de jongerenproblematiek naar voren komt, zoals het zogenaamde tramplusoverleg, waarin de RET, politie, gemeente, winkeliersvereniging Carnisse Veste en de Kamer van Koophandel worden vertegenwoordigd. Dat vindt één keer per twee maanden plaats. Dit overleg is niet bekend bij de externe partijen die geen zitting hebben in dit overleg.

Vervolgens is er het BNO overleg, waaraan Bureau Jeugdzorg, HALT, politie, schoolmaatschappelijk werk, buurtagenten, Kinderbescherming en jongerenwerk van Alle-rhande Barendrecht deelnemen. De leerplicht ambtenaar zit het BNO overleg voor. Dit overleg vindt één keer per zes weken plaats in het gemeentehuis. Partijen van het BNO overleg zijn allemaal op de hoogte van de regels. In de loop van de tijd zijn deze regels ‘gewoonte’ geworden.

Behalve bovenstaande overleggen is er nog een overleg tussen de burgemeester en politie, waarin hangjongeren vast agendapunt zijn. Dit overleg vindt één keer per twee weken in het gemeentehuis plaats. Het is opvallend dat dit overleg niet bekend is bij de meeste geïnterviewde partijen.

⁵² Erik- Hans Klijn en Mark van Twist, *Vaardigheden Voor de Publieke Sector*, Bussem: Coutinho 2000, blz. 39

6.3.2 Wat zijn de kenmerken van de omgeving van het hangjeugdnetwerk?

Alle geïnterviewde partijen zijn zich ervan bewust dat de hangjeugdproblematiek het gevolg is van de maatschappelijke en de ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de individualisering en het volbouwen van de ruimtes. Eén van de geïnterviewde heeft aangegeven dat er in Barendrecht-Carnisselande zoveel gebouwen gebouwd zijn, dat er weinig buitenruimte overblijft voor jongeren die hun vrije tijd buiten, ongeorganiseerd willen besteden. Een andere geïnterviewde heeft aangegeven dat er in Barendrecht vooral in Carnisselande veel tweeverdieners zijn, want deze ouders hebben allemaal dure woningen gekocht en deze woningen moeten betaald worden. Dat zorgt er voor dat zij geen zicht hebben op hun kinderen. Deze problemen en veel actoren eromheen zorgen ervoor dat de omgeving van het netwerk rondom de jeugdproblematiek heel complex is, zodat het inzet vraagt van veel verschillende partijen om de problematiek aan te pakken.

Om de jongerenoverlast aan te pakken hebben de geïnterviewde partijen allemaal aangegeven dat ze de andere partijen als gelijkwaardige partijen zien. Er is geen sprake van een hiërarchische relatie tussen de organisaties rondom deze problematiek. Er is dus wel sprake van het de netwerkbenadering.

Pluriformiteit

Er zijn verschillende partijen omtrent hangjeugdproblematiek die proberen met hun eigen visie en de werkwijze de problematiek aan te pakken. Omdat ze niet alleen overeenkomende maar ook tegenstrijdige belangen hebben, loopt de samenwerking niet altijd vlekkeloos. In de gemaakte interviews is naar voren gekomen dat er spanningen zijn tussen de actoren zoals politie en (ambulant) jongerenwerk. De geïnterviewde ambulant jongerenwerker heeft aangegeven dat de politie hoge (en soms verkeerde) verwachtingen heeft van het ambulant jongerenwerk. De geïnterviewde buurtagent heeft aangegeven dat het jongerenwerk actiever moet zijn: meer contactleggen met jongeren op straat, meer activiteiten organiseren en eventueel avonduren in de hanggroepen staan. Hierdoor zou de politie minder belast worden met de hangjongerenproblematiek, zodat ze meer tijd kunnen hebben voor de aanpak van de strafbare feiten. Aan de andere kant vindt het ambulant jongerenwerk dat jongeren ook recht hebben op om ergens in de wijk te staan, zolang ze daar geen strafbare feiten plegen.

De geïnterviewde beheerder vanuit het winkelcentrum Carnisse Veste heeft vermeld dat het aanwezigheid van jongeren negatieve invloed heeft op de winst van de winkeliers. Wanneer jongeren voor de deur van een winkel staan, dan lopen mensen om of blijven ze weg. Aan de andere kant blijkt het vanuit het onderzoek dat jongeren het leuk vinden om juist bij de winkelcentra te staan. Een van de geïnterviewde jongens stelde: 'Het is daar gezellig, goede sfeer en daar komen ook meisjes. Als het regent dan staan wij bij Carnisse Veste of bij Albert Heijn. Dan gaan wij beetje drinken, roken. Als de politie komt, dan rennen wij weg'.

Wederzijdse afhankelijkheid

Tijdens het onderzoek hebben bijna alle geïnterviewden gesteld dat ze de jongerenoverlast niet kunnen aanpakken zonder de inzet van de andere partijen. Vervolgens hebben ze allemaal aangegeven dat het helemaal oplossen van deze problematiek een utopie is. Deze problematiek is niet helemaal weg te nemen. Het kan wel met de samenwerking van het andere betrokkenen gecontroleerd worden.

In de samenwerking is er geen actor die zich domineert over de andere actoren. Bewoners hebben de politie nodig om de problematiek rondom hun woongebied aan de kaak te stellen. De politie heeft het jongerenwerk nodig om met jongeren contact te leggen en om jongeren goed bezig te laten houden. Het jongerenwerk heeft de politie nodig bij haar incidentele activiteiten om de orde te laten handhaven. De politie heeft TOP Nederland Security nodig om meer ogen en oren op straat te hebben.

In alle bovengenoemde samenwerkingsrelaties heeft de gemeente wel een meer bijzondere rol dan de anderen: de regierol. De praktijk spreekt echter tegen dat de gemeente Barendrecht veel meer macht heeft en invloed uitoefent op de samenwerkingspartners. Vervolgens hebben bijna alle partijen aangegeven, behalve de jongeren, zich afhankelijk te voelen van de gemeente om de hangjeugdproblematiek aan te pakken. Partijen vinden dat de gemeente een bijzondere rol heeft waarmee zij sturing moet geven aan de hele aanpak van de jongerenproblematiek. Uit het onderzoek van de geïnterviewden blijkt dat jongeren niks te maken willen hebben met de gemeente. Dat komt omdat, de gemeente in het verleden heel veel beloftes heeft gedaan, terwijl er weinig uit voortvloeide. Zij hebben weinig vertrouwen in het gemeentehuis en geen verwachtingen meer van de gemeente. Eén van de geïnterviewde jongeren zei: ‘ze komen altijd met ideeën, maar ze maken het vaak niet waar of het duurt te lang tot er iets concreet gebeurt’.

De opbouwwerker heeft het beeld over de positie van de gemeente bevestigd. De opbouwwerker heeft ook aangegeven dat ze op beleidsniveau niet betrokken wordt bij het veiligheidsbeleid van de gemeente.

Geslotenheid

Hierbij is het de vraag of de betrokken actoren zich openstellen voor sturing. Volgens de theorie van J. A. de Bruijn stellen de andere actoren zich gesloten op in het netwerk. De redenen hiervan zijn dat ze het sturingssignaal niet merken of zich ertegen verzetten. Uit het onderzoek blijkt dat alle partijen rondom de hangjeugdproblematiek de regierol aan de gemeente gunnen en accepteren, behalve de jongeren die zich niet interesseren in zulke onderwerpen en te weinig vertrouwen hebben in de gemeente. De meeste partijen geven wel aan dat de gemeente vanuit die regierol sneller moet zijn met het besluitvormingsproces. Zij vinden dat het vaak te lang duurt tot er tot actie wordt overgegaan. Aan de andere kant vindt de geïnterviewde beleidmedewerker van de Openbare Orde en Veiligheid dat de regisseurrol van de gemeente niet altijd genoeg mogelijkheden biedt om sturing te geven aan het proces. Om een voorbeeld te noemen: hij vindt dat ook de (middelbare) scholen betrokken moeten worden bij aanpak van de problematiek, terwijl de leraren dat niet als hun taak beschouwen. Zij vinden dat hun primaire taak het lesgeven aan de leerlingen is. Daar willen zij zich op focussen.

Een ander voorbeeld is de houding van de buurtagent tegenover de gemeente. De geïnterviewde buurtagent is er namelijk niet blij mee dat de gemeente de rol bij de politie legt om rondetafelgesprekken te organiseren in de wijk om over de problemen in de wijk te spreken. Het ambulante jongerenwerk stelt zich open voor de samenwerking met de andere partijen, tenzij de samenwerking ook ten goede zal komen aan het belang van jongeren. Wanneer dit niet het geval is, zal zij niet enthousiast mee doen met deze acties.

Dynamiek

De geïnterviewde beleidmedewerker van de Openbare Orde en Veiligheid heeft gesteld dat de omgeving van jongeren in het algemeen en hangjongeren in het bijzonder een dynamisch proces kent. Om een voorbeeld te geven, als het om een nieuwe voorziening voor jongeren gaat zoals een fietscross baan of skatebaan, dan werpen zich weer nieuwe organisaties in het netwerk op. Er ontstaan nieuwe netwerken en nieuwe samenwerkingsrelaties. Dit proces loopt op deze manier gewoon door.

Een ander geïnterviewde heeft aangegeven dat er door de Vinexlocatie Carnisselande meer jongeren zijn komen wonen in Barendrecht, zodat de problematiek is toegenomen. Vervolgens leer je een groep kennen en worden contacten onderhouden, maar groepen verdwijnen, onder meer omdat ze ouder worden. Nieuwe groepen ontstaan en vinden eigen hangplekken, zoals het winkelcentrum. Het proces begint weer van voren af aan.

Door de maatschappelijke ontwikkelingen en het bouwen van bepaalde voorzieningen zijn jongeren nog mobieler geworden, waardoor de jongerenoverlast bij het winkelcentrum Carnisse Veste Barendrecht-Carnisselande sinds een paar jaar is toegenomen. Eén hiervan is de Tramplus. De tram 25 rijdt namelijk van Rotterdam CS tot het winkelcentrum Carnisse Veste. Dit brengt bepaalde problemen met zich mee. Het gaat hierbij om jeugd die bij de tramhaltes hangen. Sinds de komst van de tram komen jongeren ook vanuit Rotterdam, zodat de problematiek in dat gebied is toegenomen. Zij hangen meestal in de avondtijden, na vijven en in het weekend, vooral vrijdags en zaterdags. Ze komen voor vrienden. Veel inwoners van Carnisselande zijn afkomstig uit Rotterdam. Jongeren hebben nog vrienden in Rotterdam en zij zoeken elkaar af en toe op.

Ook leidt soms de ene oplossing tot een volgend probleem. Volgens de wethouder jeugd- en jongerenwerk van de gemeente Barendrecht heeft het bijna 5 jaar geduurd totdat er een discotheek voor de jeugd is gekomen. De gemeente, de politie, jongerenorganisaties, jongerenwerk en andere betrokken partijen hebben zich ingespannen om dat te realiseren. Uiteindelijk is het gelukt en waren ze er blij mee dat jongeren hun vrije tijd in het weekend ook in de discotheek the Yellow konden doorbrengen. Deze uitgaansgelegenheid zorgt nu ervoor dat er in het weekend 's nachts extra overlast is, wanneer jongeren vanuit discotheek naar huis gaan. Om dit aan te pakken heeft de gemeente TOP Nederland Security een opdracht gegeven om vrijdags en zaterdags vanaf 19.00 uur tot 05.00 buurtpreventie uit te voeren, zodat jongeren in toom gehouden worden door de medewerkers van TOP Nederland Security. Tijdens het interview met de BOCA voorzitter heeft hij gesteld dat mensen bang zijn, wanneer ze om 3 uur 's nachts hun honden uitlaten in het weekend. Bewoners zijn bang dat ze dan aangesproken zullen worden door de (hang)jongeren die uit de discotheek komen en onderweg zijn naar huis.

Kortom, zowel de betrokken organisaties rondom hangjongeren als hangjongeren zelf hebben een dynamisch karakter. Dat maakt ook de aanpak van dit hardnekkige probleem heel moeilijk.

6.4 Sturing

6.4.1 Vervult de gemeente haar regierol in werkelijkheid?

Het blijkt uit het empirische onderzoek dat de gemeente Barendrecht de regisseursrol opeist. Deze rol brengt extra taken en verantwoordelijkheden voor de gemeente. Het is dan de vraag of de gemeente dat in werkelijkheid realiseert. Dat wordt hieronder geanalyseerd aan de hand van het vijf 's model van Klijn en Hupe.

Stimuleert de gemeente andere partijen naar een oplossing?

Gemeente Barendrecht probeert haar inwoners met allerlei activiteiten te betrekken en te stimuleren om de jongerenoverlast te beperken. Hierbij valt te denken aan de rondetafelgesprekken. De gemeente Barendrecht heeft in het kader van de wijkveiligheidsplannen bijeenkomsten georganiseerd, waarin er buurtbewoners en jongeren uitgenodigd zijn. Hiermee beoogde de gemeente haar inwoners te betrekken bij de veiligheidsplannen van hun wijken. De buurtbewoners werden redelijk goed vertegenwoordigd in deze bijeenkomsten. Hieronder bevonden zich weinig jongeren, omdat de structuur van de dag hen niet aansprak: jongeren vinden het saai. Jongeren willen wel betrokken worden bij deze processen, wanneer er ook rekening gehouden wordt met de interesses en de smaak van jongeren. Hierbij valt te denken aan de locatie, tijd, sfeer van de zaal etc.

Verder waren er in 2005 veel problemen rondom de basisschool de Trinoom in Barendrecht-Carnisselande: jongeren stonden heel vaak op het schoolplein, traptten de bal tegen de hekken van de basisschool, gedroegen zich agressief tegenover de oudere buurtbewoners, maakten de ramen en hekjes kapot etc. Om deze problematiek aan te pakken hebben de beleidsmedewerker jeugd- en jongerenwerk van de gemeente Barendrecht en het ambulante jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht buurtbewoners en jongeren bij elkaar gebracht in een bijeenkomst. Daarbij zijn heftige discussies geweest tussen die twee leeftijdscategorieën. Buurtbewoners wilden dat jongeren op het schoolplein geen overlast meer veroorzaakten en jongeren gaven aan dat ze het recht hadden om op het schoolplein te spelen. Het jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht en de beleidsmedewerker van de gemeente Barendrecht hebben hierin een bemiddelende rol gespeeld. Nadat die twee partijen heftig gediscussieerd hebben, hebben al die inspanningen en inzet van de partijen geleid tot de afspraken over de gebruikmaking van het schoolplein. De afspraken hielden in dat jongeren tot 22.00 uur op het schoolplein mochten blijven spelen, maar de jongeren moesten rekening houden met de omgeving. Buurtbewoners zouden op een beschaafde manier jongeren benaderen en aanspreken en jongeren zouden op dezelfde manier daarop reageren. Op deze manier heeft de gemeente geprobeerd buurtbewoners en jongeren te stimuleren om de dialoog aan te gaan.

In ander voorbeeld voor deze stimulerende functie van de gemeente is de opening van het skatepark. In 2005 heeft de gemeente het nieuwe skatepark in de wijk Bijdorp geïntroduceerd, maar de realisatie was niet zo eenvoudig. De gemeente Barendrecht heeft i.s.m. andere partijen zoals Alle-r-hande Barendrecht een reisje georganiseerd naar naastliggende gemeenten waar skatevoorzieningen zijn en heeft een bijeenkomst gehouden, waar heel veel jongeren en buurtbewoners aanwezig waren. Ook exploitanten van het skatepark waren vertegenwoordigd. Het plan voor het skatepark werd gepresenteerd en buurtbewoners en jongeren zijn in gesprek gegaan met elkaar. Op die manier heeft de gemeente geprobeerd om

bij iedereen draagvlak te creëren voor deze voorziening. Vervolgens organiseert het jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht 1 x per jaar skate-feest voor jongeren. Hierbij probeert het jongerenwerk het skate-park toegankelijk maken voor iedereen. In deze situatie treedt het jongerenwerk als regisseur op, terwijl de gemeente een financiële taak vervult.

Hoe situeert de gemeente zich in de aanpak van hangjeugd problematiek?

Om de hangjeugdoverlast aan te pakken heeft de gemeente Barendrecht in 1997 hangjeugdoverleg neergezet. Zoals eerder al aangemeld is, hebben de volgende partijen zitting in dit overleg: buurtagenten, beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid, ambulantly jongerenwerk, Top Nederland Security, wethouder jeugd- en jongerenwerk, beleidsmedewerker Openbare Ruimte. De beleidsmedewerker van jeugd- en jongerenwerk zit de vergaderingen voor en heeft de regiefunctie. De genoemde partijen zijn de vaste partijen van het hangjeugdoverleg. Wanneer de beleidsmedewerker van het jeugd- en jongerenwerk denkt dat een andere partij nodig is voor de behandeling van een agendapunt, dan wordt de desbetreffende partij ook uitgenodigd voor het overleg. Bepaalde geïnterviewden beschouwen de gemeente als regisseur bij de aanpak van de hangjeugdproblematiek. Sommige geïnterviewden hebben wel aangegeven dat het te lang duurt tot de gemeente iets beslist en actie onderneemt, de gemeente vaak niet als regisseur optreedt, maar als een partij van het netwerk. Bijna elke partij vindt dat de gemeente goed op de hoogte is wie wat kan doen in welke situatie.

Aan de andere kant hebben de geïnterviewde jongeren vanuit de hanggroepen aangegeven dat ze niet worden uitgenodigd voor de zaken die over hen gaan. Er worden beslissingen genomen over hen, terwijl ze erbij niet betrokken zijn. Dat vinden jongeren niet goed en ze zijn er boos over dat de gemeente hen niet benadert voor overleggen zoals het hangjeugdoverleg.

Creëert de gemeente Barendrecht genoeg steun voor de aanpak van hangjeugd problematiek?

De beleidsmedewerker van Openbare Orde en Veiligheid heeft aangegeven dat de gemeente afhankelijk is van de inzet van de partijen om de jongerenoverlast aan te pakken. Hij hecht veel waarde aan de betrokkenheid en de inzet van het maatschappelijke middenveld, terwijl hij vindt dat het op dit moment niet optimaal is.

De gemeente Barendrecht probeert op verschillende manieren de juiste overlegvormen te creëren voor zichzelf en voor de betrokken partijen omtrent de aanpak van de hangjongeren. Hierbij wordt er een paar voorbeelden gegeven van deze overlegvormen. Het eerste voorbeeld is het hangjeugdoverleg. Zoals al eerder aangegeven is het hangjeugdoverleg het belangrijkste instrument om de samenwerkingspartners rondom hangjeugdoverleg bij elkaar te brengen. De deelnemers van het hangjeugdoverleg vinden het een goed instrument om informatie uit te wisselen over de actuele ontwikkelingen en het afspreken van acties. De geïnterviewde buurtagent en de directeur van TOP Nederland Security hebben allebei aangegeven dat zij daar in principe tevreden mee zijn, ondanks het feit dat ze minder tevreden zijn bij de operationalisering van het beleid en afspraken. Zij vinden dat het meestal te lang duurt tot de gemeente in actie komt of in actie laat brengen van de andere organisaties. Vervolgens vindt de geïnterviewde buurtagent dat buurtagenten op dit moment ook taken van andere organisaties op zich nemen. Hierbij valt te denken aan het contact leggen met jongeren. Buurtagenten vinden dat het voornamelijk de taak van het jongerenwerk is, want buurtagenten

zijn niet specifiek opgeleid voor de aanpak van probleemjongeren. Vervolgens hebben zij meer taken te doen dan het contact leggen en onderhouden met de jeugd. Aan de andere kant denkt het jongerenwerk dat het inderdaad hun taak is om met jongeren contact te leggen en te begeleiden. Het (ambulant)jongerenwerk vindt dat het bijna onmogelijk is om met twee ambulant jongerenwerkers voor bijna 5 duizend potentiële jongeren te werken.

Het tweede voorbeeld van overlegvormen is het organiseren van de rondetafelgesprekken. De gemeente Barendrecht organiseert rondetafelgesprekken om vorm te kunnen geven aan het wijkveiligheidsbeleid in Barendrecht. Hierbij worden buurtbewoners uitgenodigd. Tot nu toe heeft de gemeente de ervaring dat vooral jongvolwassenen en oudere buurtbewoners vertegenwoordigd zijn in die bijeenkomsten. De gemeente heeft toegegeven dat het moeilijk is om (hang)jongeren te bereiken. Hiervoor hebben ze een beroep gedaan op het ambulantjongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht, maar de inzet van het ambulant jongerenwerk heeft ook niet geholpen dat jongeren gingen deelnemen. Het (ambulant)jongerenwerk heeft aangegeven dat deze gesprekken hoogdrempelig zijn voor de jongeren. Dat komt omdat het te strak geprogrammeerd is: er is namelijk een vaste agenda, een volwassen voorzitter, hoogdrempelige gebouw etc.

Het derde voorbeeld is het jongerenplatform. Via het jongerenplatform van de gemeente Barendrecht wordt geprobeerd om één keer per jaar een jeugddebate te organiseren. In principe zijn alle jongeren vanuit de gemeente Barendrecht uitgenodigd voor deze gelegenheid. Zoals al aangegeven worden jongeren d.m.v. zulke activiteiten gestimuleerd om mee te denken en mee te doen. De geïnterviewde jongeren hebben aangegeven dat ze daar wel van op de hoogte zijn. Ze vinden alleen dat er geen acties ondergenomen worden. Bijna de helft van de geïnterviewden vinden dat de gemeente erg traag is bij de operationalisering van de beslissingen die genomen zijn i.s.m. jongeren en met de maatschappelijke organisaties. Een voorbeeld hiervan is de discotheek Yellow. Het heeft bijna 7 jaar geduurd tot er een (voorlopige) discotheek is gekomen in Barendrecht.

Biedt de gemeente structuur voor het netwerk rondom jongerenoverlast?

Zoals in het theoretische hoofdstuk vermeldt, houdt het structureren in dat het netwerk gevormd wordt en gehouden wordt door één partij. Om dit te doen moeten er regels geformuleerd zijn in het netwerk. Partijen in het netwerk kunnen d.m.v. deze regels elkaar aanspreken op ieders verantwoordelijkheden en taken. In Barendrecht heeft de gemeente de regie in handen rondom de aanpak van de jongerenoverlast en rondom het jongerenbeleid in het algemeen, terwijl het in praktijk niet altijd zo verloopt. Het komt vaak naar voren dat er verschillende partijen als regisseur optreden vanwege de aard en de omvang van de problematiek. Hierbij valt te denken aan de organisatie van het jongerenplatform en het skatefeest.

De gemeente Barendrecht heeft het veiligheidsbeleid rondom (hang)jongerenproblematiek verdeeld in twee gebieden. Het ene is de zorgkant (en preventieve) kant en het andere is de repressieve kant. De gemeente probeert een balans te vinden tussen deze twee gebieden. De zorgkant houdt in dat er genoeg voorzieningen zijn voor de jeugd en dat er genoeg maatregelen zijn getroffen, zodat jongeren in staat worden gesteld om zorgeloos van de jeugd naar volwassenheid te groeien. Hierbij valt te denken aan de jeugdcentra, hangcontainers in de wijk, het geven van voorlichting rondom verschillende kwetsbare thema's op de

basisscholen en op de middelbare scholen zoals de seksualiteit, scholing, omgaan met het geld en mobile telefoon, alcohol en drugsgebruik, etc.

De repressieve kant houdt in dat jongeren gecorrigeerd moeten worden als ze niet geholpen kunnen worden met de preventieve voorzieningen die hierboven aangegeven zijn. De geïnterviewde wethouder van jeugd en welzijn heeft aangegeven dat het gemeentebestuur vooral de preventieve maatregelen benadrukt: het bestuur luistert vooral naar de behoeftes en wensen van jongeren. Er moeten voorzieningen en alternatieven aangeboden worden, voordat jongeren weggejaagd worden op de plaatsen waar ze problemen veroorzaken. Daarom heeft het bestuur van de gemeente het aantal van de jongerenwerkers in de gemeente Barendrecht verhoogd. Op dit moment zijn er meer jongerenwerkers bij Alle-r-hande Barendrecht en er zijn meer activiteiten in de gemeente Barendrecht dan in het verleden. Aan de andere kant heeft de wethouder toegegeven dat de problematiek zo hardnekkig is, en bepaalde hangjongeren nergens in geïnteresseerd zijn dat er ook repressieve maatregelen genomen zijn en genomen zullen worden om de problematiek beheersbaar te maken.

Welke structuur dan ook en hoe dan ook hebben bijna alle geïnterviewden gesteld dat het helemaal oplossen van de hangjeugdproblematiek een utopie is. Zij hebben vooral aangegeven dat het wel beheersbaar gemaakt kan worden, wanneer partijen blijven inzetten in de aanpak van de problematiek en blijven samenwerken met de andere betrokken partijen.

In de praktijk komt vaak naar voren dat het niet altijd makkelijk is om (groepen) jongeren in te delen in twee groepen: zorggroep en repressieve groep. In het hangjeugdoverleg worden er vooral hanggroepen besproken, terwijl in het BNO overleg vooral de individuele problemen van kinderen en jongeren behandeld worden. Het gebeurt vaak dat een klant van het hangjeugdoverleg wordt besproken in beide overlegvormen. De gemeente is de regisseur van beide overlegvormen, terwijl twee verschillende afdelingen van de gemeente betrokken zijn bij deze overleggen. Dat zorgt ervoor dat een jongen/meisje in twee platforms behandeld wordt, terwijl de partijen daar niks van weten. Ze werken dus langs elkaar heen. Om deze taken af te stemmen en de verkokering voor de eilandjes van de netwerken door te breken is de gemeente van plan in de toekomst een GOSA regisseur in dienst te nemen. Hij gaat er dan voor zorgen dat er een link gelegd wordt tussen deze twee verschillende overlegstructuren, zodat mensen op de hoogte zullen zijn van elkaars werkzaamheden en er geen dubbel werk gedaan wordt. Op deze manier wil de gemeente de efficiëntie en de effectiviteit verbeteren bij de aanpak van de hangjeugdproblematiek en bij de aanpak van individuele problemen van kinderen en jongeren die binnen de doelgroep van de netwerkpartners vallen.

Geeft de gemeente sturing aan de realisatie van het veiligheidsbeleid rondom jongerenoverlast?

De gemeente is verantwoordelijk voor de veiligheid van Barendrecht. Bijna alle geïnterviewden hebben aangegeven dat ze de gemeente als regisseur beschouwen bij het ontwikkelen en het uitvoeren van het veiligheidsbeleid. De geïnterviewde beleidsmedewerker OOV van de gemeente Barendrecht heeft aangegeven dat de gemeente de centrale speler is bij het veiligheidsbeleid omtrent (hang)jongeren. In het gemeentehuis zijn twee beleidsmedewerkers die rechtstreeks bezig zijn met de (hang)jeugdproblematiek: de beleidsmedewerker jeugd- en jongerenwerk en de beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid. De beleidsmedewerker jeugd- en jongerenwerk zit het hangjeugdoverleg voor en bepaalt in grote mate wat er op de agenda komt. De geïnterviewden hebben aangegeven dat er convenanten zijn getekend door de deelnemers van het hangjeugdoverleg, die nu niet meer

herkenbaar zijn. De partijen kennen elkaar lang en weten goed welke regels er zijn en wie, wat en van wie wat verwacht kan worden.

De gemeente Barendrecht maakt gebruik van verschillende sturingsmethoden zoals de procesmatige sturing en de projectmatige sturing. Hieronder worden een paar voorbeelden van deze sturingsinstrumenten in kaart gebracht. Het eerste voorbeeld is sturing van het jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht die een belangrijke rol heeft bij de aanpak van hangjongerenoverlast. De gemeente Barendrecht maakt één keer per jaar productafspraken met het (ambulant)jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht. Alle-r-hande Barendrecht maakt een productvoorstel voor het aankomende jaar en de gemeente kijkt of dat past bij het gemeentelijke beleid. Wanneer Alle-r-hande het groene licht krijgt van de gemeente, dan worden de taken uitgevoerd door het (ambulant)jongerenwerk. Om dat te rapporteren maakt Alle-r-hande Barendrecht 4 x per jaar kwartaalrapportages voor de gemeente en externe partners. Op deze manier geeft de gemeente sturing op 'output'. De gemeente is hierbij meer gericht op het behalen van de resultaten dan het proces.

Het tweede voorbeeld is de samenwerking tussen de gemeente Barendrecht, politie en het beveiligingsbedrijf TOP Nederland Security. De gemeente heeft TOP Nederland Security ingehuurd om extra toezicht te laten houden in Barendrecht. Dit commerciële bedrijf wordt operationeel aangestuurd door de beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid (OVV) van de gemeente en de politie. Hierbij maakt de gemeente ook gebruik van de gemaakte productafspraken bij de aansturing.

Bij de procesmatige sturing legt de gemeente de nadruk op samenwerking, gebaseerd op de informatie-uitwisseling, uitvoering en de takenverdeling. In het hangjeugdoverleg worden er de actuele ontwikkelingen rondom hangjongeren in de kaart gebracht. Daarna wordt er bekeken wie, wat en wanneer iets kan doen. In het volgende overleg wordt er gekeken of ze gerealiseerd zijn. Wanneer ze niet gerealiseerd zijn dan worden er gekeken wat de redenen daarvan waren. Er worden dan eventueel nieuwe afspraken gemaakt.

De sturing van de Politie is anders dan de sturing van de andere partijen, want buurtagenten moeten verantwoording afleggen hetzij bij de gemeente en hetzij bij hun eigen organisatie. Omdat de gemeente verantwoordelijk is voor de veiligheid van Barendrecht en diens inwoners, stuurt zij ook de buurtagenten aan. Dat gebeurt niet rechtstreeks, maar via de leidinggevendenden van de politieorganisatie. De politie dient vervolgens naast de verwachtingen van de lokale overheid ook de taken uit te voeren die voortvloeien uit haar eigen organisatie. Er zijn namelijk volume afspraken die door de wijkagenten behaald moeten worden. Als het niet het geval is, dan wordt het gecompenseerd door het andere, naastliggende politiedistrict.

Een ander goed voorbeeld voor de procesmatige sturing van de hangjeugdproblematiek door de gemeente Barendrecht is het wijkveiligheidsplan voor Barendrecht-Oost. Wijkveiligheidsplan voor deze wijk is ontstaan na het participatieproces met de maatschappelijke organisaties, buurtbewoners en andere instanties die te maken hebben met de hangjeugdproblematiek. De gemeente Barendrecht heeft rondetafelgesprekken voor de bewoners georganiseerd om het wijkveiligheidsplan vast te stellen. Daarna werd er een rondetafelgesprek gehouden, waar alleen de professionele organisaties vertegenwoordigd zijn. Deze inzet van de gemeente heeft ertoe geleid dat er wijkveiligheidsplan voor Barendrecht-Oost tot stand kwam.

De geïnterviewde beleidmedewerker van de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) heeft aangegeven dat de gemeente het veiligheidsbeleid t.o.v. hangjeugdproblematiek beter zou kunnen aanpakken, wanneer er andere belangrijke partijen betrokken zouden worden. Tot op heden is het nog niet gelukt om partijen te betrekken, zoals de middelbare scholen. Hij heeft aangegeven dat de scholen als hun primaire taak het geven van onderwijs aan kinderen zien, zij willen geen ‘politieagentspel’ spelen. De beleidsmedewerker is ervan overtuigd dat juist middelbare scholen het best kunnen signaleren en doorspelen wat er onder de jeugd speelt.

Dezelfde geïnterviewde beleidmedewerker Openbare Orde en Veiligheid heeft naar voren gebracht dat de gemeente de andere partijen als gelijkwaardige partijen ziet. Hij vindt dat alleen samenwerking niet voldoende is om de hangjeugdproblematiek aan te pakken. ‘Je ziet een probleem met jeugd in dit geval. Je moet zorgen dat alle facetten genoeg belicht worden en alle middelen ingezet moeten worden. Op een moment dat er een facet ontbreekt, dan is er gat in de ketting die je eromheen neerlegt. Je hebt gewoon allemaal nodig op min of mindere mate.’ Hij vindt dat er meerdere partijen zoals de middelbare scholen ook betrokken moeten zijn om de problematiek beter aan te pakken.

6.4.2 Wie geeft sturing aan het netwerk rondom hangjeugdproblematiek?

Gemeente Barendrecht heeft de regierol op zich genomen rondom de aanpak van de jongerenoverlast. Dat blijkt uit haar officiële documenten zoals in de Nota Integraal Veiligheidsbeleid, terwijl het in de praktijk niet altijd herkenbaar is. Hierbij valt te denken aan de organisatie van het jeugddebat. De geïnterviewde wethouder brengt naar voren dat er wordt getracht jongeren bij te betrekken in de samenleving. Dat wordt gedaan aan de hand van het organiseren van de verschillende vrijetijdsactiviteiten en het organiseren van de verschillende participatiegelegenheden voor jongeren zoals het jeugddebat. In de gemeente Barendrecht wordt één keer per jaar een jeugddebat georganiseerd. Vanuit verschillende organisaties die met jongeren te maken hebben, worden jongeren gestimuleerd tot deelname aan dit debat. De beleidsmedewerker van het jeugdwerk zou volgens de Nota Integraal Veiligheidsbeleid, daar een organiserende rol in spelen. Hierbij valt te denken aan het benaderen van jongeren en het motiveren van jongeren tot de deelname aan het jeugddebat. De gemeente Barendrecht zou niet alleen de ‘gewone’ jeugd benaderen en erbij te betrekken. Er zouden ook hangjongeren uitgenodigd worden. In werkelijkheid komt het naar voren dat een andere partij de coördinerende taak van de gemeente overneemt. In dit geval wordt het gedaan door het jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht. In principe is het jongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht één van de partijen met wie de gemeente Barendrecht samenwerkt. Daar heeft het jongerenwerk officieel geen regisserende taak in. Hierbij kunnen wij zeggen dat de gemeente niet altijd als regisseur optreedt. Zij is vaak een van de partijen van het netwerk dat door verschillende partijen geleid wordt.

DEEL C
CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

HOOFDSTUK 7
CONCLUSIES & AANBEVELINGEN

7. Conclusies & Aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1 Inleiding

In het eerste hoofdstuk van deze scriptie is de onderzoeksvraag geformuleerd. Daarna worden er de maatschappelijke ontwikkelingen onder de loep genomen die invloed uitoefenen op de jongerenproblematiek op straat. Vervolgens heb ik in het derde hoofdstuk ‘netwerkbenadering’ als het theoretische kader behandeld dat ik in het empirische gedeelte; in hoofdstuk 6 gehanteerd heb. In het vierde hoofdstuk is de situatie in Barendrecht geschetst die al redelijk bekend is bij velen in Barendrecht. Het is hiermee ook bekend dat er verschillende partijen met verschillende percepties naar de problematiek kijken. Om de verschillende percepties van de partijen te onderzoeken en de oplossingen, obstakels daarvan te weten te komen en hiermee de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden zijn er deelvragen geformuleerd, een literatuuronderzoek en een empirisch onderzoek gedaan in vorige hoofdstukken. Al deze werkzaamheden leiden tot een aantal conclusies en deze conclusies leiden weer tot een aantal aanbevelingen.

Voordat ik inga op de conclusies, wil ik de centrale vraagstelling hieronder weergeven. De centrale vraagstelling is:

Welke percepties hebben de actoren, betrokkenen van de hangjongeren problematiek in Barendrecht? Welke mogelijkheden of obstakels voor een samenhangende aanpak zijn op grond van deze percepties te verwachten? En welke rol speelt de gemeente in de aanpak van deze problematiek?

In dit hoofdstuk wil ik me met behulp van het beantwoorden van de deelvragen de conclusies op een rij zetten, zodat ik de onderzoeksvraag kan beantwoorden. De deelvragen die ik in het derde hoofdstuk geformuleerd heb, zijn als volgt:

- Wie zijn de belangrijkste actoren rondom hangjeugdproblematiek?
- Welke doelen hebben ze?
- Welke percepties hebben de partijen van de hangjeugdproblematiek?
- Hoe zien de interactiepatronen / processen er uit binnen dit netwerk?
- Wie geeft sturing aan het netwerk rondom hangjeugdproblematiek?
- Vervult de gemeente haar regierol in werkelijkheid?

7.1.2 Wie zijn de belangrijkste actoren rondom hangjeugdproblematiek?

Het blijkt vanuit het onderzoek dat de gemeente, politie en het ambulantlyongerenwerk als kritieke actoren worden gezien. Bijna alle partijen hebben heel veel verwachtingen van de gemeente in de aanpak van de hangjeugdproblematiek. De gemeente beschikt over de financiële middelen en heeft de legitimiteit vanwege haar wettelijke positie: de gemeente kan bijvoorbeeld vergunningen voor activiteiten goedkeuren of kan afkeuren. Politie wordt vooral door de bewonersorganisaties en de beleidsmedewerker van OOV als belangrijkste actor gezien. Het ambulantlyongerenwerk is goed in het contact leggen en in het begeleiden van hangjongeren. Dat geeft een bijzondere positie aan het ambulantlyongerenwerk, want de andere actoren hebben moeite om contact te leggen met jongeren.

7.1.3 Welke doelen hebben partijen?

Partijen hebben allemaal eigen belangen, methoden en doelstellingen. Dit maakt het moeilijk een gemeenschappelijk doel te formuleren. Tijdens de dagelijkse werkzaamheden voert een ieder zijn/haar eigen taken uit en werken ze los van elkaar. Er vindt wel kennis uitwisseling plaats in het hangjeugdoverleg in het bijzonder en in de andere overleggen in het algemeen. Hierbij willen wel bijna alle partijen de leefbaarheid en woonbaarheid van Barendrecht verbeteren ten opzichte van hangjongeren. Zij willen allemaal de jongerenproblematiek beheersbaar maken, die geformuleerd zijn in 'Nota Integraal Veiligheidsbeleid'. Bijna alle partijen zijn van mening dat er in eerste instantie preventieve activiteiten aangeboden moeten worden, voordat men repressieve maatregelen treft.

Geconcludeerd kan worden dat partijen in het hangjeugdoverleg kennisuitwisseling en afspraken maken, maar ze nemen bijna geen integrale acties. Zij gaan allemaal apart aan de slag. Dat maakt de aanpak van de hangjeugdproblematiek niet efficiënt en effectief.

7.1.4 Welke percepties hebben de partijen van de hangjeugdproblematiek?

Het blijkt vanuit het onderzoek dat partijen verschillende percepties hebben van de hangjeugdproblematiek. De geïnterviewde partijen hebben de onderstaande problemen als de meeste voorkomende problemen aangegeven die veroorzaakt zijn door hangjongeren:

Aanwezigheid
Geluidsoverlast
Milieuoverlast
Agressiegedrag
Alcoholgebruik

Partijen zijn grotendeels het mee eens over de redenen van de hangjeugdproblematiek. De meeste aangegeven redenen zijn: te kort aan activiteiten en ruimte voor jongeren, weinig aandacht voor jongeren, veel gezinnen met twee werkende ouders, individualisme etc. Partijen op het gebied van het welzijnswerk zoals het ambulantlyoungerenwerk en het opbouwwerk hebben in interviews aangegeven dat de hangjeugdproblematiek het gevolg is van andere problemen zoals te kort aan activiteiten en accommodaties binnen Barendrecht. Zij vinden dat er meer voorzieningen gecreëerd worden voor jongeren. Aan de andere kant heeft de politie vermeld dat zij geen tijd heeft om preventieve aandacht te geven aan jongeren. Politie voelt zich verantwoordelijk te bestrijden met de strafbare feiten. Zij hebben geen tijd om jongeren her op te voeden. Wat dat betreft zien zij het jongerenwerk en ouders verantwoordelijk om jongeren te begeleiden. Verder hebben de meeste geïnterviewden aangegeven dat buurtbewoners toleranter moeten zijn tegenover jongeren. Zij vinden dat buurtbewoners weinig begrip tonen voor jongeren. Ondernemers vinden dat de aanwezigheid van jongeren bij de winkelcentra ten koste gaan van hun winst. Zij vinden dat het onacceptabel is.

7.1.5 Hoe zien de interactiepatronen / processen er uit binnen dit netwerk?

Geconcludeerd kan worden dat er veel overleggen zijn, waarin het hangjeugdproblematiek besproken wordt. Het hangjeugdoverleg is het bekendste platform voor partijen, waarin ze de problematiek met elkaar bespreken en afspraken maken om de problematiek beheersbaar te maken. Omdat partijen lang met elkaar samenwerken, zijn er ook heel veel informele contacten tussen partijen. Zoals eerder aangegeven is, is er geen partij die alle nodige kennis

en kunde heeft om de problematiek aan te pakken, zodat ze er bewust van zijn dat ze met andere organisaties samen moeten werken.

De andere belangrijkste overlegstructuren, waarin de problematiek besproken wordt zijn: BNO overleg, GOSA overleg en Driehoekoverleg (Justitie, politie en de burgemeester) Deze overlegstructuren zijn los van elkaar functionerende netwerken. Er wordt namelijk geen koppeling gemaakt tussen overlegstructuren, zodat partijen vaak langs elkaar heen werken. Het komt vaak naar voren dat een ‘lastige groep hangjongeren’ in verschillende plaatsen besproken worden, terwijl partijen daar niks van weten. Er zijn ook een paar overlegstructuren die niet bekend zijn bij andere partijen in het netwerk, terwijl er ook belangrijke informatie-uitwisselingen plaatsvinden. Hierbij kunnen wij denken aan het tram-plusoverleg, waarin de RET, politie, gemeente, winkeliersvereniging Carnisse Veste en de Kamer van Koophandel worden vertegenwoordigd.

Kortom: er zijn veel platforms, waarin de hangjeugdproblematiek besproken wordt, terwijl er geen verbindingen gelegd zijn tussen deze overlegstructuren, zodat partijen dubbel werk doen, langs elkaar heen werken en de informatie niet efficiënt delen met elkaar. Daardoor zijn er eilandjes ontstaan tussen verschillende netwerken rondom hangjeugdproblematiek.

7.1.6 Wie geeft sturing aan het netwerk rondom hangjeugdproblematiek?

Gemeente Barendrecht heeft in ‘Nota Integraal Veiligheidsbeleid’ aangegeven dat zij de regierol opeist, terwijl het in de praktijk niet altijd het geval is. Het blijkt van het onderzoek dat de gemeente vooral initiatief neemt om randvoorwaarden te creëren. Hierbij valt te denken aan de financiering van het ambulantlyoungerenwerk en het financieren van incidentele activiteiten voor jongeren. Op het operationele niveau wordt er door verschillende organisaties sturing gegeven aan de uitvoering van activiteiten en processen. Hierbij valt te denken aan het organiseren van het skate-feest, waarmee het jongerenwerk sturing geeft aan de organisatie van deze activiteit.

7.1.7 Vervult de gemeente haar regierol in werkelijkheid?

In de praktijk is de regierol van de gemeente niet altijd herkenbaar, omdat zij op het operationele niveau vaak de taken overdraagt aan de andere organisaties. Hierbij valt te denken aan de organisatie van het jeugddebat dat 1 x per jaar door het jongerenplatform georganiseerd wordt.

7.1.8 Algemene Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat er geen gezamenlijke probleemperceptie geformuleerd kan worden voor deze problematiek. Partijen denken in eerste instantie aan hun eigen doelen en belangen, zodat het moeilijk wordt tot het opstellen van een gezamenlijke doelstelling. Zij werken wel samen, maar de samenwerking is meer gericht op de informatie-uitwisseling rondom actuele ontwikkelingen van deze problematiek. Er wordt te weinig integrale activiteiten georganiseerd om deze problematiek beheersbaar te maken. Elke organisatie probeert vanuit haar doelstelling en werkwijze de problematiek apart aan te pakken.

Alle partijen, behalve een van de geïnterviewde jongeren vindt dat de gemeente verantwoordelijk is voor de veiligheid en de leefbaarheid in de openbare ruimte. De gemeente Barendrecht heeft zelf ook op de officiële stukken aangegeven dat zij de regiefunctie opeist rondom het jeugd- veiligheidsbeleid in Barendrecht. Het blijkt vanuit het onderzoek dat de

regiefunctie van de gemeente niet altijd herkenbaar is in het netwerk. De regisseursfunctie wordt vervuld door verschillende organisaties. Dat is afhankelijk van de omvang en de aard van het thema of de problematiek. Bij de ene keer is deze functie overgenomen door het jongerenwerk. Bij de andere keer is de politie de regisseur. Dat is ook geldig voor de andere interne en externe partijen in het netwerk omtrent de hangjeugdproblematiek.

Geconcludeerd kan worden dat er mogelijkheden maar ook obstakels zijn in de aanpak van de hangjeugdproblematiek. De gemeente Barendrecht kan een sleutelrol spelen om de bedreigingen weg te ruimen. Hieronder zijn er mogelijkheden en obstakels weergegeven die voortvloeien uit het onderzoek.

7.1.8.1 Mogelijkheden

Veiligheidsvraagstuk

Veiligheidsvraagstuk staat hoog op de agenda van de politieke en ambtelijke organisaties, zodat er economische middelen gereserveerd worden om dit vraagstuk aan te pakken. Dat wordt ook ondersteund door de maatschappelijke organisaties en door de inwoners, zodat er draagvlak is om de hangjeugdproblematiek met de preventieve en repressieve maatregelen beheerbaar te maken.

Afhankelijkheid

Zoals gezegd heeft de ene organisatie de andere organisatie nodig om de hangjeugdproblematiek aan te pakken, want er is geen organisatie die alle middelen heeft om deze problematiek aan te pakken. Dat biedt kansen in de toekomst voor partijen om verder samen te blijven werken.

Vertrouwen

Vertrouwen kan zowel horen bij de mogelijkheid als bij het obstakels. Geïnterviewde jongeren hebben namelijk aangegeven dat ze geen vertrouwen in de gemeente en de politie hebben. Dat komt omdat de gemeente geen directe contacten heeft met jongeren en het duurt vaak te lang totdat er iets voor jongeren geregeld wordt. Aan de andere kant hebben partijen verwachtingen van de andere partijen. Dat betekent dat partijen vertrouwen hebben in actoren in het netwerk. Dat is heel belangrijk voor de toekomst om ook het vertrouwen van jongeren in te winnen.

Positie van de gemeente

De gemeente heeft een bijzondere rol in het netwerk, vanwege haar positie. Zij heeft de legitimiteit en beschikt over financiële middelen, waarmee zij de andere partijen aan kan sturen. Deze positie kan in de toekomst een succesfactor zijn in de aanpak van het hangjeugdprobleem, wanneer zij linken legt tussen verschillende overlegstructuren omtrent hangjeugdproblematiek.

Deskundigheid van partijen

Partijen werken lang samen en zijn deskundig op hun eigen werkgebied, zodat het als een succesfactor gezien kan worden. Bijvoorbeeld, de geïnterviewde buurtagent werkt al jaren in Barendrecht en kent de buurt goed om met het ambulante jongerenwerk en TOP Security ogen en oren te zijn van actoren. Vervolgens is er een informele sfeer tussen de interne actoren van

het hangjeugdoverleg, waardoor ze niet bij elke keer de strakke formele kanalen hoeven volgen om met elkaar te communiceren en hun taken af te stemmen.

7.1.8.2 Obstakels

Tolerantie

Er is gebrek aan tolerantie tussen hangjongeren en buurtbewoners. Hangjongeren willen op straat hangen: hun vrije tijd besteden, spelen, muziek luisteren, elkaar ontmoeten etc., terwijl buurtbewoners rust willen hebben in hun woonomgeving. Deze botsende belangen zorgen er voor dat mensen intolerant zich opstellen tegenover de anderen. Dat wordt als een van de belangrijkste knelpunten genoemd door de meeste geïnterviewde partijen.

Geen bindingen tussen netwerken rondom hangjeugdproblematiek

Binnen de gemeente Barendrecht is er geen netwerk waarin alle betrokken actoren participeren. Er zijn verschillende overleggen / netwerken waarin meerdere partijen vertegenwoordigd worden. Het blijkt uit het onderzoek dat er in het gemeentehuis verschillende afdelingen actief zijn op het gebied van het jeugd- veiligheidsbeleid, zodat er dubbel overlegd wordt over dezelfde probleemsituatie. Vervolgens zijn er verschillende overlegstructuren omtrent hangjongeren die los van elkaar zijn: er is geen binding tussen deze overlegstructuren, zodat partijen van het ene overleg niet weten, wat de partijen van het andere overleg doen. Omdat er geen verbindingen zijn tussen deze netwerken omtrent jeugd en veiligheid, volgen netwerken hun eigen 'gangen'. Dat veroorzaakt verkokering.

Geen vertrouwen in de gemeente en in politie bij hangjongeren

Het blijkt vanuit het onderzoek dat hangjongeren geen vertrouwen hebben in de gemeente. Ze vinden dat er niet veel gedaan wordt voor de jeugd door de gemeente. Verder vinden de geïnterviewde jongeren dat de gemeente beter moet luisteren naar de behoeftes en wensen van jongeren: een geïnterviewde jongen zei 'er worden beslissingen genomen over ons, en niet met ons'. De relatie tussen hangjongeren en politie wordt als een probleem ervaren. Een geïnterviewde jongen gaf aan: wij willen geen relatie met de politie. Relatie met de politie is relatie met de verklikkers. Als je op straat de politie ziet, dan mag je ze niet groeten, want ze zijn tegen ons'.

Geen direct contact met de doelgroep door de gemeente

Geïnterviewde jongeren hebben aangegeven dat ze niemand kennen vanuit de gemeente. Dat komt omdat de gemeente weinig directe contacten heeft met hangjongeren. Gemeente schakelt vaak buurtagenten en het ambulantlyongerenwerk in in probleemsituaties en activiteiten worden grotendeels georganiseerd door de welzijnsorganisaties, sportverenigingen, jongerenorganisaties. Daar vult de gemeente een faciliterende rol in. Dat houdt in dat de gemeente subsidies geeft aan organisaties, vergunningen goed of afkeurt, accommodaties opbouwt etc.

Wet op privacy

Actoren kunnen niet altijd informatie uitwisselen over hangjongeren. Zo zien partijen privacy soms in de weg te staan. Vanwege de wet op privacy moeten partijen heel voorzichtig zijn met de uitwisseling van gegevens van jongeren. Bijvoorbeeld, de politie kan het strafblad van

een jongen niet openmaken. Het jongerenwerk kan geen namen van jongeren doorgeven aan de politie, want dat kan problemen opleveren voor de verdere functionering van het jongerenwerk.

7.2 Aanbevelingen

In deze scriptie zal ik afsluitend onderstaande aanbevelingen doen.

7.2.1 Aanbevelingen B&W van de gemeente Barendrecht

- Gemeente Barendrecht moet verbindingen leggen tussen verschillende overlegstructuren en platforms rondom de (hang)jeugdproblematiek. Bijvoorbeeld, er zijn hangjongerenoverleg en Barendrechts Netwerk Overleg (BNO), waarin hangjeugdproblematiek wordt besproken, terwijl partijen vaak langs elkaar heen werken en (hang)jongeren dubbel besproken worden in deze overleggen. Om verbinding te leggen tussen deze overlegstructuren moet er een regisseur aangesteld worden om deze taak uit te voeren.
- Gemeente Barendrecht moet hangjongeren betrekken bij haar plannen over hen. Jongeren zijn vaak van mening dat de gemeente niet met hen maar over hen spreekt en plannen maakt.
- Er moet integrale acties georganiseerd te worden in de aanpak van de hangjongeren. Dat is belangrijk tot een samenhangende aanpak van de problematiek te komen in het netwerk waarin partijen functioneren vanuit hun eigen percepties. Integrale acties kunnen bijdragen bij het vormen van gemeenschappelijke probleempercepties.
- Sociale cohesie en tolerantie zijn enorm belangrijk in de woonwijken. De gemeente moet meer de nadruk leggen op het verbeteren van de sociale cohesie en de tolerantie in Barendrecht. Dat is vooral belangrijk voor Barendrecht- Carnisselande, omdat het een nieuw woongebied is, waar inwoners elkaar nog zullen leren kennen.
- De gemeente Barendrecht moet duidelijk communiceren met de buurtbewoners en andere partijen over de ontwikkelingen rondom de hangjeugdproblematiek.
- De gemeente moet ervoor zorgen dat de partijen een gezamenlijke, digitaal logboek hebben, waarin de actuele hangplekken, hanggroepen, problemen en oplossingen daarvan in kaart gebracht worden voor desbetreffende partijen. Daardoor kunnen partijen tijdig op de hoogte zijn van de ontwikkelingen.
- De hangjeugdproblematiek kent een complexe omgeving, waarin verschillende partijen opereren om hun belangen waar te maken. De meeste actoren worden gefinancierd door de gemeente. Dit moet blijven staan. Vervolgens moeten er meer jeugdvoorzieningen komen voor jongeren die daar behoefte aan hebben. De gemeente moet sneller zijn met het waarmaken van de beloftes.

- Er zijn externe partijen die geen zitting hebben in het hangjeugdoverleg, terwijl ze ook belangrijk zijn in de aanpak van de jongerenoverlast. Hierbij valt te denken aan het opbouwwerk en de bewonersorganisaties.
- Het blijkt dat veelal dezelfde partijen in de verschillende netwerken terugkomen en veel netwerken een grote overlap kennen. De gemeente Barendrecht moet het jeugd- en veiligheidsbeleid structureel evalueren, zodat (bij)sturing en het herinrichten van de netwerken op tijd plaats kan vinden.
- De gemeente kan de regisseurrol ten opzichte van de aanpak van de hangjeugdproblematiek overdragen aan het ambulantlyongerenwerk van Alle-r-hande Barendrecht, omdat het jongerenwerk de nodige kennis en kunde heeft, dicht bij de doelgroep staat en goede contacten heeft met hangjongeren.

7.2.2 Aanbevelingen algemeen

- Maatschappelijke organisaties dienen open te staan voor de methoden van de andere partijen. Partijen zijn ervan overtuigd dat ze samen moeten werken met de andere partijen en afhankelijk zijn van anderen in de aanpak van de hangjeugdproblematiek, terwijl ze in eerste instantie denken naar hun eigen belangen en hechten te veel waarde aan hun eigen probleempercepties en methoden.
- Partijen hebben vertrouwen en inzicht in elkaars kennis en kunde, zodat ze van elkaar meer verwachten dan wat op dit moment er is. Partijen dienen hun verwachtingen uit te spreken tegen over elkaar, zodat ze kunnen weten wat er gerealiseerd moet worden en wat niet door desbetreffende partijen.
- Maatschappelijke organisaties functioneren vanuit hun eigen methodiek in de aanpak van deze problematiek. Hierbij dienen de maatschappelijke organisaties zich te realiseren dat het niet altijd leidt tot een win-winsituatie. Maatschappelijke organisaties dienen de andere percepties van actoren te accepteren.
- Maatschappelijke organisaties staan dicht bij de burgers dan de gemeente Barendrecht. Zij kunnen door middel van 'bottom-up' benadering voldoende draagvlak creëren bij de realisatie van het gemeentelijke beleid. De gemeente heeft nauwelijks contact gehad met hangjongeren. Dit is essentiële voorwaarde voor de duurzame oplossing. De maatschappelijke organisaties dienen met jongeren vaker een gesprek aangaan, zodat zij jongeren bij problemen en oplossingen daarvan betrekken.
- Als laats wil ik zeggen dat een samenhangende aanpak een middel en geen doel op zich zelf is. Als het bij hen lukt, dan kunnen actoren alleen ergens in de wijk een probleem aanpakken. Hiervoor hoeven ze niet op de rest te wachten. Het moet dan wel teruggekoppeld worden aan de andere actoren, zodat zij ook op de hoogte kunnen zijn van deze ontwikkelingen.

Literatuurverwijzingen

- Bekkers, V., Lips M., en Zuurmond, A., *ICT en Openbaarbestuur*, Utrecht: Lemma 2005
- Bernard, Y., *Het gebruik van de vrijetijd*, Uit: Dieleman, A.J., (red), *Jeugd in meervoud*, De Tijdstroom Heerlen, 1993
- Bruijn, J.A. de, Heuvelhof, E.F. ten, *Management in Netwerken*, 1999
- Castells, 1996; Frissen, 1996; Bovens, 2003. In: Miriam Lips, Victor Bekkers en Arre Zuurmond, *ICT en Openbaar Bestuur*
- Hoppe, 1989 In: Erik-Hans Klijn, Ellen van Bueren en Joop Koppenjan, *Spelen met onzekerheid*, Delft: Eburon 2000
- Hupe en Klijn, *de gemeente als regisseur van het preventief jeugdbeleid*, 1997
- Klijn, E.H. en van Twist M., *Vaardigheden Voor de Publieke Sector*, Bussem: Coutinho 2000
- Koppenjan & Klijn, *Managing Uncertainties in Networks*, Londen and New York: Routledge, 2004
- Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Naar een veiliger samenleving*, 2002
- Noorda, J. en Veenbaas, R., *Hangplekken, een nieuwe rage? Handleiding voor jongerenontmoetingsplaatsen en jeugdbeleid*, Amsterdam: VU, 2000
- Ter Steege, G., *Generaties in Conflict*, Utrecht: NIZW, 2003
- Penninx, K., *De buurt voor alle leeftijden*, Utrecht: NIZW 1999

Overige documenten

www.barendrecht.nl

Gemeente Barendrecht, *Nota Integraal Veiligheidsbeleid 2004*

Gemeente Barendrecht, *Wijkveiligheidsplan Waterkant, Meerwede en Havenkwartier 2005*

Gemeente Barendrecht, *Jeugdagenda 2005-2006*, blz. 21. Uit: Beke, Ferwedra, van Wijk, *Jeugdcriminaliteit en groepsverband ontrafelt*, Amsterdam: SWP, 2000

Politie Rotterdam- Rijnmond, *Veiligheidsrapportage Politie Rotterdam -Rijnmond 2006*

Reader Hogeschool Rotterdam, *Jongerenonderzoek 1998*, Uit: Ter Bogt

Bijlage 1

Lijst van geïnterviewde personen

Gemeente Barendrecht

Dhr. Ett Schoehuizen: wethouder jeugd- en jongerenwerk

Dhr. Arjen van Breugel: beleidsmedewerker Openbare Orde en Veiligheid

Mevr. Bianca Tamerus: leerplichtambtenaar

Dhr. Maarten Box: beleidsmedewerker Openbare Ruimte (vragen per mail verstuurd)

Politie

Dhr. Manou Khatib: buurtagent Barendrecht- Carnisselande

Hangjongeren

Nicky Smit: hoort bij een hangjongerengroep in Barendrecht- Carnisselande

Karim Jou Jou: hoort bij een hangjongerengroep in Barendrecht- Centrum

Bewoners / bewonersorganisatie

Dhr. Dick Slier: voorzitter van Bewonersorganisatie Carnisselande (BOCA)

Dhr. C. Ketterings: oude voorzitter van Bewonersorganisatie Park Buitenoord en Omgeving (BOBO)

Alle-r-hande Barendrecht

Dhr. Lafdil Chihib: ambulantlyoungerenwerker

Mevr. Laura Schuilenburg: opbouwwerkster

Winkeliers Vereniging Carnisse Veste

Dhr. Hans van Wijk: beheerder

TOP Nederland Security

Dhr. Cumhur Ors: directeur

Bijlage 2

Vragen aan geïnterviewden

Ik heb diverse vragen gesteld aan de geïnterviewden. Deze vragen verschilden per interview, maar ik heb de onderstaande vragen als basis gehanteerd.

Actoren

- 1 Wat zijn de meeste voorkomende problemen die veroorzaakt worden door hangjongeren in Barendrecht?
- 2 Wat zijn de redenen van de hangjeugdproblematiek?
- 3 Wat is uw opvatting op de manier waarop de problematiek op dit moment wordt bediscussieerd en opgepakt?
- 4 Wat zou volgens u de gewenste situatie / oplossing zijn?
- 5 Aan welke criteria moeten partijen zich houden?
- 6 Welke doel hanteert het hangjeugdoverleg?
- 7 Welke actoren zijn betrokken bij de aanpak van de hangjeugdproblematiek in Barendrecht? En welke doelen hebben ze?
- 8 Wie zijn de belangrijkste actoren in de aanpak van de hangjeugdproblematiek?
- 9 Welke middelen hebben de actoren?
- 10 Botsen belangen van partijen met elkaar in het netwerk rondom hangjeugdproblematiek?
- 11 Welke partijen staan in de weg vanwege andere opvattingen?
- 12 Zijn actoren afhankelijk van elkaar in de aanpak van de hangjeugdproblematiek?
- 13 Welke percepties hebben de partijen over de redenen en de oplossingen van de hangjeugdproblematiek?

Netwerken

- 1 Waar worden de beslissingen genomen? Welke overlegstructuren zijn er?
- 2 Welke formele en informele regels zijn er in het netwerk?
- 3 Met welke actoren werken jullie samen?
- 4 Met welke actoren hebben jullie het meest en het minste contact?
- 5 Hoe zit dat met de samenwerking tussen de actoren in het netwerk?
- 6 Welke obstakels zijn er in de samenwerking?
- 7 Welke mogelijkheden zijn er in de aanpak van de hangjeugdproblematiek?

Sturing

- 1 Is er een beleid op het gebied van de aanpak van hangjeugdproblematiek in de gemeente Barendrecht?
- 2 Welke overlegstructuren zijn er? Wie neemt daar deel aan? Worden er ook externe partijen uitgenodigd?
- 3 Hoe vaak komen de partijen bij elkaar? Waar? Wie zit voor?
- 4 Welke rol speelt de gemeente in de aanpak van de hangjeugdproblematiek?
- 5 Wie heeft de regie in handen? Is er überhaupt een regiehouder?
- 6 Biedt de regisseursfunctie aan de gemeente genoeg mogelijkheden om te sturen?
- 7 Welke activiteiten heeft de gemeente ondergenomen om de jeugdoverlast aan te pakken?